Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

8-йил чиқиши. 6 АВГУСТ 1973 й.
ДУШАНБА
№ 182 (2166).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

СУРАТДА: экскаватор заводи биринчи механика цехининг новатор ишчиларидан моҳир фрезерчи Пётр Кривошей ва слесарь Рамзи Саидумеров. КПСС аъзоси бўлган бу ишчилар ёш ишчиларга ҳунар ўргатиш, илғор ишлаб чиқариш жараёнларини пропаганда қилишда кўпларга ўрнак бўлмоқдалар.

БИР КОРХОНА ЯНГИЛИКЛАРИ

350 минг сўм самара

«Ташкенткабель» заводида ихтирочилик ва рационализаторлик ишлари намунали йўлга қўйилган. 300 га яқин кишини ўз атрофига уюштирган янгилик ижодкорларининг самарали изланиши яхши натижа беряпти. Ўтган етти ойда улар томонидан ишлаб чиқаришга жорий этилган қимматли таклифлар корхонага 350 минг сўмдан ортиқ фойда келтирди. Бу кўзда тутилганидан эллик минг сўмлик ортиқдир.

Шу даврда корхона ихтирочиларидан бир неча киши авторлик ҳуқуқини олиш бахтига муяссар бўлди. Улар орасида ўзларининг қимматли таклифлари билан муносиб ҳисса қўшган З. Георгиевский, В. Алехин, И. Соколов, Хун-Да-Цай ва бошқалар бор.

Ғолиблар

Кабелсозлар ҳамкасблари — 20-цех ишчиларини қизғин қутлашди. Цехлараро социалистик мусобақада актив иштирок этиб, йил бошидан буён байроқдорликни қўлдан бермай келаётган бу коллектив июль ойида ҳам энг юксак кўрсаткичга эришди. Шунинг учун ҳам ғолиблар завод партия, касаба союз, комсомол комитетлари ва корхона дирекцияси кўчма Қизил байроғи ҳамда пул мукофоти билан тақдирландилар.

Иккинчи, учинчи ўринни олган 8,25-цех коллективлари вимпель ва пул мукофоти эгалари бўлишди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан меҳнат унумдорлигини 6,2 процентга ўстиришга эришган 30, 77-цехлар ҳамда заводнинг «Товоқсой» посёлкасидаги филиали коллективларининг яхши ишлаганликлари алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Қўлга киритилаётган ютуқлардан илҳомланган завод ишчилари ҳал қилувчи йилнинг қолган ойлари план топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун ғайратга-ғайрат қўшиб ишлаяптилар.

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ЙИЛНИНГ МЕҲНАТ ВАХТАСИ

Пойтахт қурилишларида

Мажбуриятлар бажариляпти

Ҳал қилувчи йилнинг учинчи кварталида «Главташкентстрой» 3-қурилиш тресги 30-қурилиш бошқармасининг коллективи олдида катта вазифалар турибди. Улар Қўйлиқ массивида 280 ўринли болалар боғчаси, индустриал техникум ва илмий-текшириш институти учун лаборатория корпуси объектларини фойдаланишга топширишлари керак.

Ҳозир бу объектларда Ф. Саидаметов, А. Шокиров, А. Гессель каби малакали қурувчилар бош бўлган бригадалар иш олиб бормоқда.

Яқинда, Анатолий Шокиров бошлиқ 27 кишилик бригада қурган Юнусобод массивидаги 1104 ўринли мактаб биносини давлат қабул комиссияси яхши баҳо билан қабул қилиб олди.

Индустриал техникум ва болалар боғчаси бинолари қурилишида ҳам охирги сайқал ишлари олиб борилмоқда.

ҚЎШИМЧА РАВИШДА 4 МИЛЛИАРД КУБ МЕТР ГАЗ БЕРИЛМОҚДА

Тошкент магистрал газ қувурлари бошқармасининг коллективи газчиларнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида шу йилнинг биринчи ярми иш якунлари бўйича учинчи ўринни эгаллади.

Бухоро — Тошкент—Фрунзе—Олмаота магистрал газ қувури орқали Газли, Муборак ва Қоровулбозор конларидан истеъмолчиларга йил бошидан бери етти миллиард куб метрга яқин арзон ёнилғи ва химиявий хом ашё юборилди. Бу планда кўзда тутилганидан қарийб уч юз миллион кубметр кўп. Бундан ташқари Полторацкий ер ости омборида сақлаб қўйиш учун 200 миллион куб метрга яқин газ тўпланди. Ҳозир бу ердаги газнинг запас миқдори 900 миллион куб метрга етди. Яна 150 миллион куб метр газ ғамлаб қўйилса, газ омбори лойиҳадаги қувватига эришади.

Ҳозир шу магистрал орқали Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистоннинг саноат корхоналарига, колхоз ва совхозларига аҳолига йиллик лойиҳадаги қувватга қўшимча равишда тўрт миллиард куб метр табиий газ юборилмоқда.

(ЎзТАГ).

Цех партия ташкилотларининг роли оширилмоқда

Ҳамза район партия комитети Тошкент тепловоз депоси партия комитети цех партия ташкилотларига қандай раҳбарлик қилаётганлигини текширди. Депо партиями цех партия ташкилотлари секретарларининг ҳисоботини мунтазам равишда тинглаётганлиги, уларга амалий ёрдам бераётганлиги таъкидлаб ўтилди. Мусобақага раҳбарлик соҳасидаги тажриба ўртоқлашилмоқда. Илғор, машинистларнинг ютуқлари кенг пропаганда қилинмоқда. Бу йил ана шу илғор машинистлар оғир юк поездларида нормадан ташқари қарийб тўрт миллион тонна юк ташиб бердилар.

(ЎзТАГ).

МУДДАТИДАН ОЛДИН

«Главсредазирсовхозстрой» трестига қарашли ёғочни қайта ишлаш комбинати ўтган ойи ишлаб чиқариш планини муддатидан олдин бажарган эди. Пландан ташқари 23 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Ойлик планнинг муддатидан илгари адо этилишига Р. Ғофуров бошлиқ бригада коллективи катта ҳисса қўшди.

Заводда янги техника воситалари қўлланилаётганлиги меҳнат муваффақиятларига сабаб бўлмоқда. Яқинда бу ерда дераза, эшик блоклари тайёрлайдиган янги станок ишга туширилди.

Бундан ташқари, комбинат коллективи Собир Раҳимов районидаги 15-ўрта мактабга оталиқ ёрдами кўрсатиб келмоқда. Мактаб учун 10 куб метр ёғоч, 100 килограмм турли хил бўёқ 50 квадрат метр фанера берилди.

Болтиқбўйи республикаларига

Куни кеча Тошкент темир йўл вокзалидан «Дўстлик» поезди Латвия республикасига жўнаб кетган эди. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ёшлар туризми бюроси яна бир туристик саёҳат уюштирди.

Бугун бир группа комсомол ёшлар Болтиқ бўйи республикалари бўйлаб туристик саёҳатга отландилар.

Саёҳатчилар Латвия, Литва республикаларининг қадимий шаҳарлари бўйлаб саёҳатда бўладилар. Улар орасида «Ташгипротранс», «Узгипроводхоз» лойиҳа институтлари ва Тошкент тўқимачилик комбинати, «Узбекбирлашув»нинг ишчи, хизматчилари бор.

Туристик саёҳат ўн кун давом этади.

ТОШКЕНТ БЎЙЛАБ САЁҲАТ

Тошкент экскурсиялар ва саёҳатлар бюроси ташкил этган «Тошкент бўйлаб саёҳат» маршрути шаҳримиз меҳмонларига манзур бўлмоқда. Деярли ҳар куни 200 дан зиёд киши пойтахтнинг диққатга сазовор жойлари бўйлаб махсус троллейбус ва автобусда саёҳат қилади.

Тошкентни оқшом пайтлари, ҳаммаёқ ранг-баранг чироқлар нури билан нурафшон бўлган кезлари саёҳат қилиш, айниқса, гаштли. Бюро коллективи кўпгина кишиларнинг илтимосларини инобатга олиб, кечки Тошкент бўйлаб саёҳат маршрутини уюштиришга қарор қилди. Махсус автобус деярли ҳар куни Театр майдонидан йўлга чиқади. Саёҳат тамом бўлгач, саёҳатчилар ана шу автобусда яна театр майдонига олиб келиб қўйилади.

Жонажон республикамизда

80 центнердан маккажўхори дони олинди

ТЕРМИЗ. Сурхондарё областидаги «Коммунизм» колхозининг Жўра Бобонов бошлиқ бригадаси ёш маккажўхорикорларнинг Тошкентда ўтказилган республика кенгашида ўз зиммасига олган мажбуриятини Ўзбекистонда биринчи бўлиб бажарди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев ана шу ёш маккажўхорикорлар кенгаши номига табрикнома йўллаган эди.

Ёш механизаторлар 90 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 80 центнердан маккажўхори дони олиб, маккажўхори ўримини тугалладилар. Улар маккажўхори поясини майдалаб қирқиб, ўраларда силос бостирдилар. Бу эса ҳар гектар ердан қўшимча равишда 400 центнердан ширали озуқа тайёрлаш имконини берди. Бўшаб қолган суғориладиган ерлар силос бостириш учун такрор маккажўхори экиш мақсадида ҳайдалабошланди.

Ўзбекистоннинг энг жанубий области бўлган Сурхондарёда 6400 гектар майдонда маккажўхори етиштирилмоқда. Бу эса ўтган йилдагига нисбатан 4 минг гектар кўпдир. Далаларда дон ва кўк поя йиғиштириб олиш кучайтириб юборилди.

Янги завод

ҚАРШИ. Биринчи маҳсулот берган Қарши ун комбинатининг етти қаватли катта тегирмони ёнида қурилаётган омухта ем заводининг янги корпуси қад кўтармоқда. Завод шу йилнинг охирида ишлаб турган корхоналар қаторига қўшилади. «Спецэлеваторстрой» трестининг қурувчилари йил бошидан бери 1,5 миллион сўм маблағни ўзлаштирдилар. Ҳозирнинг ўзидаёқ дастлабки аралашма цехи, компрессор станцияси қуриб битказилди. Монтажчилар, пайвандчилар олтинчи ва еттинчи қаватни қуришга киришдилар.

Янги завод шу йилнинг ўзидаёқ республика чорвачилик фермаларига донадор озуқа беради.

Бухоро ва Хоразмнинг ширин-шакар мевалари

Бу йил Бухоро области колхоз ва совхозларининг боғларида мева ва резаворлардан мўл ҳосил етиштирилди. Боғлардан 4,6 минг тоннадан кўпроқ мева йиғиштириб олинди. Хўжаликлар мева тайёрлаш плани ва топшириқларини бажардилар.

Хоразм областидаги хўжаликлар ҳам давлатга мева ва резавор етказиб бериш топшириғини бажардилар.

«ПРАВДА» газетаси саҳифаларида

◆ Газетанинг «Қардошларча бирдамлик» сарлавҳали бугунги бош мақоласи социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари раҳбарларининг 30—31 июлда Қримда бўлиб ўтган дўстона учрашуви якунларига бағишланган. Мақолада учрашувнинг халқаро ҳаётда муҳим ва улкан сиёсий воқеа бўлганлиги таъкидланади.

◆ **КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев 4 августда Қримда Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Ле Зуан билан учрашди. Икки қардош партия раҳбарлари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Вьетнам Меҳнаткашлар партияси ўртасидаги, СССР билан ВДР ўртасидаги алоқаларни янада ривожлантиришга доир бир қатор масалаларни муҳокама қилдилар. Учрашув самимий, дўстона вазиятда ўтди.**

◆ Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси Тодор Живков 5 августда Бокудан Волгоградга келди.

◆ **Совет Ҳукуматининг таклифига мувофиқ Эрон Бош министри Амир Аббос Ҳувайдо бугун расмий визит билан Совет Иттифоқига келади.**

МАЯКОВСКИЙ ПЛАКАТЛАРИ КЎРГАЗМАСИ

Ўтган шанба куни республика Санъат музейида революция куйчиси В. В. Маяковский туғилган куннинг 80 йиллигига бағишлаб, унинг график плакатлари кўргазмаси очилди. Бу асарлар шоирнинг «РОСТА ойналари»да ишлаган пайтида яратилган. Ҳажвий плакатлар даврнинг муҳим, актуал масалаларига бағишланган. Уларда буржуйлар, ёш совет давлатининг душманлари, янги жамиятга ёт барча унсурлар ҳажв этилади. Бу плакатлар Маяковский ёш Совет республикаси тасвирий санъати олдида турган вазифани тўғри тушуниб етганлиги ва кенг оммага етиб борувчи содда, ҳозиржавоб асарлар яратганлигидан далолат беради.

Экспозицияда 50 дан ортиқ асар бўлиб, улар орасида Маяковский анъаналарини давом эттирган ўзбекистонлик ҳажвчи ва плакатчи рассомлар Уста Мўмин, Б. Ҳамдамий, Д. Синицкий ва бошқалар чизган расмлар ҳам бор.

Ўзбекистон Фанлар академиясига қарашли сейсмология институти марказий «Тошкент» сейсмик станциясида кўпгина талантли ёшлар ишлайдилар. Ана шулардан бири катта техник Татьяна Панкратовадир. У ўз навбатчилигини юқори савияда ўтказади, приборларнинг нормал ҳолатда бўлишини таъминлайди.

СУРАТДА: Т. Панкратьева.

М Нуриддинов фотолари.

Экран ва телеминора

Экран ва телевизион минора — шу йил сентябрь ойида Тошкентда ўтказиладиган Бешинчи Бутуниттифоқ телевизион фильмлари фестивалининг эмблемаси бўлади. Ҳозир Ўзбекистон пойтахтида телевизион лентaларнинг ана шу катта кўригига тайёргарлик бормоқда. Қардош республикаларнинг кино усталари ва область телевидениe студияларининг кино усталари бу ерга келадилар. Улар ўзларининг юздан кўпроқ асарларини фестивалга тақдим этадилар.

Кино санъати байрами Округ офицерлар уйида ўтказилади. Конкурсга тақдим этилган ва конкурсдан ташқари кўрсатиладиган барча фильмлар Ўзбекистон телевидениесининг 2- ва 3-программалари орқали эрталаб соат 9.30 минутдан соат 19 гача намойиш қилинади. Бундан ташқари Билим уйида қардош республикаларда СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига атаб чиқарилган «Бузилмас иттифоқ» туркумидаги 15 та рангли телефильмнинг ҳаммаси кўрсатилади.

Фестиваль ташкилоти комитети раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Телевидение ва радио эшиттириш давлат комитетининг раиси У. Е. Иброҳимов ЎзТАГ мухбирига маълум қилишича, «Ўзбектелефильм» студияси кўрикка саккизта картина тақдим этади. Булар — «Мовий осмон тагида» ва «Гулька» болалар бадиий фильмлари, ишчилар синфининг вакиллари ҳақидаги «Тўқувчи», «Ўртоқларим ва ўзим ҳақимда», қишлоқ хўжалик меҳнатчилари ҳақида «Қоракўл» ва «Олисдан Зарафшонга келишди» деган ҳужжатли фильмлар, «Шашмақом» ва «Лазги» ансамбли ҳақида «Қамбарнинг мўъжизакор сози» номли музикали фильмлар бор. Бу телефильмларнинг ҳаммаси томошабинларга таниш. Улар марказий ва республика телевидениеси орқали намойиш қилинган.

Фестиваль программасига кўра ижодий мунозаралар, Ўзбекистон кино санъати усталари ,ишчилар ва колхозчилар билан учрашувлар ўтказилади.

(ЎзТАГ).

КИЧИК САНЪАТ УСТАЛАРИ СЕМИНАРИ

Пойтахтимизда 10 кун давом этган Ўзбекистондаги қўғирчоқ халқ театрлари режиссёрлари семинари ўз ишини тамомлади. Фарғона область, Ўзбекистон районидаги қўғирчоқ халқ театри режиссёри Н. Ҳомидов, Ғиждувон район қўғирчоқ театри режиссёри Н. Ҳамроев ўз театрларида олиб борилаётган ишлар ҳақида йиғилганларга ҳикоя қилиб беришди.

Тошкент—мамлакатга

ҚАРДОШ ШАҲАРЛАРГА

Яқинда 2 минг тонна олча ортилган самолётлар Тошкент аэропортидан турли шаҳарларга учиб кетди. Мирний, Якутск, Петропавловск, Новокузнецк, Братск, Южно-Сахалинск... Мамлакатимизнинг ана шу шаҳарларида яшовчи кишилар Ўзбекистонда етиштирилган ёз неъматидан баҳраманд бўладилар.

Шунингдек, олчаларни Байкал балиқчилари, дўст мамлакат — Монголия чорвадорлари ҳам олдилар.

Дўстлар дастурхонига тортиқ этилган олчалар Оржоникидзе районидаги «Қибрай» ва «Дамачи» хўжаликларида етиштирилган.

ЗАВОДНИНГ ЯНГИ ДАМ ОЛИШ ЗОНАСИ

Кеча Янгийўл районидаги «Интернационал» колхози территориясидаги янги дам олиш зонаси биринчи марта дам олувчиларни қабул қилиб олди.

Бу оромгоҳ лак-бўёқ заводига қарашли. Унинг қурилиши ўтган йили бошланган эди. Чирчиқ дарёсининг баҳаво қирғоғида жойлашган зонада кўнгилли ҳордиқ чиқариш учун барча шароитлар яратилган.

Оромгоҳнинг биринчи меҳмонлари орасида 1-цех бошлиғи О. Рустамбеков, Шаҳар советининг депутати, аппаратчи З. Рокина, зарбдор ишчи Т. Сайдаҳмедов кабилар бор.

Янги дам олиш зонасида икки қаватли 20 хонали коттеж ҳам қурилади. Унда завод ишчилари оила аъзолари билан кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари мумкин. Шунингдек, бу ерда палата-шаҳарча ҳам ташкил этилади.

«Менинг Россиям»

Эртага

«Юбилей» Марказий спорт залининг саҳнасида «Менинг Россиям» деб номланган театрлаштирилган эстрада томошаси бошланади. Томошабинлар рус халқининг ўзига хос музика ва рақс санъати билан танишадилар.

Томошанинг биринчи қисмида қадимий халқ куй ва қўшиқлари янграйди. Бадиий раҳбар ва дирижер Владимир Зозулки бошчилигидаги «Рус каштаси» халқ чолғу асбоблари эстрада ансамбли ана шу кўрсатувни бошлаб беради. Кейин эса «Қизлар» вокаль чолғу ансамбли (бадиий раҳбари В. Лавров) ижросида қатор қадимий рус қўшиқлари янграйди.

Вокалчилар Бутуниттифоқ конкурсининг лауреати Юрий Марщенко ижро этадиган «Питерский кўчаси бўйлаб» қўшиғи томошабинларга айниқса манзур бўлиши аниқ.

Томошанинг иккинчи қисмида замонавий музика маданияти намойиш қилинади. «Москва оқшомлари» деб номланган вокаль хореографик томоша, «Камалак» вокаль композицияси, Н. Новиковнинг «Мен рус қўшиғини севаман», М. Фрадкиннинг «Ўша йигит учун», О. Анофриевнинг «Баянсиз қўшиқ айтиб бўладими» каби қўшиқлари бор овоз билан янграйди.

«Қалблар унутмайди» деб номланган композиция томошабинларда чуқур таассурот қолдириши аниқ. Бу композиция совет халқининг Улуғ Ватан уруши даврида кўрсатган жасоратига бағишланган. Сиз совет композиторлари Д. Тухмоновнинг «Россия», А. Ивановнинг «Дўстим», В. Темновнинг «Мени кутасан», А. Пахмутованинг «Серташвиш ёшлик қўшиғи» каби қўшиқларини тинглашингиз мумкин.

Мазкур музика коллективи ҳали ёш. Бу коллектив Москва область филармонияси ҳузурида бундан бир йил аввал ташкил этилган. Шунга қарамай ёш ижодкорлар Москвадаги Кремль саройи саҳнаси, Ленинград, Минск ва Бокуда томошабинлар олқишини қозонишган. Комсомол қўшиқлари Москва конкурси ва чолғу асбоблари Бутуниттифоқ конкурсининг лауреати «Қизлар ансамбли» эса Чехословакия, Польша, ГДР ва Югославияда ҳам ўз санъатини намойиш қилган. «Рус каштаси» ансамблининг маҳоратига Германия Демократик Республикаси ва Чехословакия санъат мухлислари тан беришган.

«Менинг Россиям» эстрада томошасининг сценарий автори ва постоновкачи режиссери Давлат концерт бош режиссери Николай Бурлакдир. Режиссер Владимир Лавров, балетмейстер Юрий Взоров, хормейстер Эдуард Назаров, рассом Владимир Клементьевлар ҳам бу борада самарали хизмат қилишган.

СУРАТДА: «Қизлар» вокаль чолғу ансамбли артистларидан бир группаси.

«Арарат» мағлубиятга учради

Ўтган шанба куни футбол бўйича СССР чемпионати навбатдаги турининг уч учрашуви бўлиб ўтди. Олмаотанинг «Қайрат» футболчилари «Торпедо» командаси билан Москвада ўйнаган бўлишларига қарамай, учрашувни майдон эгаларидек активлик билан ўтказишди ва ҳақли равишда 3:1 ҳисобида ғалаба қозонишди.

Кутилмаган натижа Львов шаҳрида қайд қилинди. Бу ерда чемпионат аутсайдерларидан бири — маҳаллий «Карпати» футболчилари Ереваннинг «Арарат» футболчиларини қабул қилиб, йирик ҳисобда ғалаба қозондилар. Майдон эгалари пешқадамнинг дарвозасига жавобсиз уч тўп киритишга муваффақ бўлдилар.

Донецкнинг «Шахтёр» командаси Ленинградда «Зенит» футболчиларидан 0:3 ҳисобида мағлубиятга учради.

Шу турнинг қолган учрашувлари 8 августда бўлади. «Пахтакор» Москвада «Динамо» командаси билан куч синашади.

● *КОМСОМОЛ ЁШЛАРНИНГ СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАСИ*

ИККИ МИНГ КИШИЛИК ОТРЯД

Тошкент авиация заводи комсомол комитети партия комитети раҳбарлигида корхона комсомол ва ёшларини ишлаб чиқаришга кенг жалб этиш, КПСС XXIV съезди ҳамда ВЛКСМ XVI съезди қарорлари асосида улар ўртасида тарбиявий ишларни яна яхши йўлга қўйиш мақсадида аниқ тадбирларни амалга оширмоқда. Партия ва ҳукуматнинг 1973 йилда социалистик мусобақани авж олдириш тўғрисидаги қарорига жавобан корхонанинг барча ишлаб чиқариш бўлинмаларида бригада, участка, группа комсомол-ёшлар коллективлари тузилди. Уларнинг сони 2 минг кишидан ортади. Жумладан, ВЛКСМ аъзолари қарийб 50 процентни ташкил этади.

— Заводнинг ишлаб чиқариш цехларида комсомол-ёшлар коллективлари шундай тузилганки, — дейди завод комсомол комитетининг секретари Б. Маъруфов. — Уларнинг составн комсомоллар йиғилишида, комсомол комитетининг бюросида олдиндан муҳокама қилинган, шундан кейин цех ёки бўлим бошлиғи томонидан ҳамда корхона директорининг буйруғи билан тасдиқланган.

Комсомол-ёшлар коллективининг социалистик мусобақада иштирок этиш шартлари ҳам тузиб чиқилган. Унга кўра, ҳар бир комсомол-ёшлар коллективи коммунистик меҳнат ҳаракатида фаол қатнашиши, ишлаб чиқариш кўрсаткичларини муттасил яхшилаб бориши, якка ва коллектив равишда иқтисодий асосда тузилган социалистик мусобақа бандларини ишлаб чиқишлари ҳамда амалга оширишлари, маҳсулот таннархини муттасил камайтириб боришлари, иқтисодий тежамкорлик юришида қатнашишлари, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини бузувчиларга, хўжасизликка ва талон-тарож қилишга нисбатан муросасиз бўлишлари ва унга қарши кураш олиб боришлари, ёшларга ҳақиқий ғамхўрлик кўрсатишлари, ўз билим ва маҳоратларини ошира боришлари керак. Завод комсомол-ёшлари 3-цех фрезерчиси, СССР Олий Советининг депутати Альбина Девятованинг меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш тўғрисидаги ташаббусини кенг қўллаб-қувватладилар ва ўзлари ҳам ана шу ташаббус юзасидан олган социалистик мажбуриятларини шарафли адо этмоқдалар. Маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш 7 ойлик давлат плани ҳамда социалистик мажбурият муддатидан илгари ошириб адо этилди. Унлаб, юзлаб комсомоллар 1974 ва 1975 йил ҳисобига маҳсулот чиқара бошладилар.

Социалистик мусобақада ғолиб чиққан комсомол-ёшлар коллективлари «Социалистик мусобақа тўғрисида низом»га мувофиқ мукофотланадилар. Йил якунида биринчи ўринни эгаллаган комсомол-ёшларга «Энг яхши комсомол-ёшлар коллективи» номи ҳамда доимий сақлаш учун комсомол комитетининг Қизил байроғи, шунингдек, пул мукофоти берилади. Иккинчи ўринни эгаллаган комсомол-ёшлар коллективига завод касаба союз ва комсомол комитетининг вимпели, комсомол комитетининг Фахрий ёрлиғи ҳам пул мукофоти таъсис этилди. Учинчи ўринни эгаллаган коллектив эса, комсомол комитетининг Фахрий ёрлиғи билан пул мукофотини олади.

Комсомол-ёшлар коллективлари ўртасида ўтказилаётган социалистик мусобақага ой сайин якун ясалмоқда.

Сифатли машиналар берайлик!

Подьемник заводининг комсомол-ёшлари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида ана шундай шиор билан меҳнат қилмоқдалар. Корхонада комсомол-ёшлар кўпчиликни ташкил этади. Шуларнинг 90 проценти беш йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун бошланган социалистик мусобақада қатнашмоқда. Завод цехларининг ёш ишлаб чиқарувчилари ташаббуси билан бешта комсомол-ёшлар бригадаси тузилди.

Комсомол-ёшлар бригадалари ҳал қилувчи йилни зарбдор йил, деб эълон қилганлар. Улар йиллик планни ҳамда қабул қилинган социалистик мажбуриятларни муддатидан илгари бажариш йўлида ўзаро мусобақалашмоқдалар. Заводнинг 70 комсомоли ана шу социалистик мусобақада пешқадамлик қилмоқда.

Масалан, механика цехининг токари Ю. Байков, фрезерчи В. Горбунов, металл конструкция цехининг пайвандчиси В. Куренной каби ғайратли комсомоллар ойлик планларини муттасил бир ярим баравардан бажармоқдалар.

Л. НЕСТЕРОВА,
«Подъёмник» заводи комсомол комитети секретарининг ўринбосари.

Қурилиш индустрияси трестига қарашли 1-тажриба ремонт-механика заводи ишчилари катта қурилишларда, шунингдек, қишлоқ хўжалиги машиналари техника ремонти устахоналарида кенг қўлланиладиган гидравлик пармалаш мосламаларини кўплаб тайёрламоқдалар.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) зарбдор токарлардан Иван Кун билан Борий Тоипов навбатдаги мосламани ишлаш пайтида. Бу ишлаб чиқариш пешқадамлари ҳозирги кунда 1975 йилнинг биринчи квартали топшириқларини бажаришга киришганлар.

Ғайратни оширайлик

Олтой тракторсозлари юбилей йилида ажойиб ташаббус бошлашган эди. Уларнинг планга қўшимча эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқариш тўғрисидаги ташаббусига мамлакатнинг Тамбов, Липецк, Харьков, Гомель шаҳарлари қатори тошкентлик машинасозлар ҳам қўшилган эдилар.

«Узбексельмаш» заводи комсомол-ёшлар коллективлари ҳам қишлоқ хўжалиги эҳтиёжи учун ишлаб чиқарилаётган эҳтиёт қисмларни кўпайтириш Бутуниттифоқ мусобақасига қўшилдилар.

Корхонамиз комсомоллари намёб эҳтиёт қисмларни кўплаб ишлаб чиқаришга киришдилар. Утган йилнинг охирларида ўтказилган комсомоллар шанбалигида уч минг сўмликдан зиёд эҳтиёт қисмлар тайёрланди. Планга қўшимча эҳтиёт қисмлар тайёрлашда қатнашган уч юз ёш ишчидан 130 киши комсомоллар эди. Айниқса, 2,4 ва 5-цех ёшлари баракали меҳнат қилдилар.

ВЛКСМ Марказий Комитети ва СССР тракторсозлик ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлигининг штаби олтойликлар ташаббуси юзасидан бошланган мусобақага ой сайин якун ясаб боряпти. Шу йилнинг март ойида қилинган якунида Иттифоқимиздаги бир неча шаҳарларнинг комсомол-ёшлар бригадалари қатори Тошкент трактор заводининг комсомол-ёшлар бригадаси ҳам мусобақа ғолиби бўлиб чиқди. Бу бригада азаматлари планга қўшимча 3240 сўмлик эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқаргани учун ВЛКСМ ва СССР тракторсозлик ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлигининг кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлди.

Шуниси ачинарлики, мукофотга сазовор бўлганлар орасида бизнинг завод комсомол-ёшлар бригадаларининг номлари учрамаяпти. Шу кунгача давом этаётган Бутуниттифоқ мусобақасида заводимиз комсомол-ёшлари ҳаракати кўринмаяпти. Улар мусобақада фаол қатнашганларида мукофотга лойиқ бўлишлари мумкин эди. Чунки, корхонамиз комсомоллари ҳар қандай ташаббусга қўшила оладилар ва олган мажбуриятларини бажара оладилар.

В. ПОЛОНСКАЯ,
завод меҳнат ва иш ҳақи бўлимининг меҳнатни нормалаш бўйича инженери.

Тошкент консерва заводида область миришкорлари етиштирган мева ҳамда сабзавотлардан турли хил консерва маҳсулотлари тайёрлаш авжида. Колхоз ва совхозлардан мева ортиб келаётган автоколонналар корхонага турнақатор келиб турибди. Шу бугунгача бу ерда 1 миллиондан зиёд банка консерва маҳсулотлари тайёрланди.

СУРАТДА: мева цехининг мураббολар тайёрлаш участкасида А. Хабиева бошчилигидаги бригада қандолатчилари мева мураббоlари тайёрлаш жараёнида.

М. Нуриддинов фотоси.

Л. И. БРЕЖНЕВГА ЛЕНИН МУКОФОТИ ТОПШИРИЛИШИ ТЎҒРИСИДАГИ ФИЛЬМ

Ҳужжатли фильмлар марказий студияси КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневга «Халқлар ўртасидаги тинчликни мустаҳкамлаш учун» Халқаро Ленин мукофоти топширилиши тўғрисидаги фильмни чиқарди. Фильмда ўртоқ Л. И. Брежневнинг Катта Кремль саройидаги тантанали йиғилишда сўзлаган нутқи, Л. И. Брежневнинг тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун кураш соҳасидаги жуда катта хизматларини тақдирлаб, унга юксак мукофот топширилиши муносабати билан Халқаро Ленин мукофоти лауреатлари, совет жамоатчилиги вакилларининг табриклари кўрсатилган.

Кинофильм мамлакат экранларига чиқарилди.

(ТАСС).

Жаҳон ойнаси

ТИНЧЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

АДАН. Жаҳон Тинчлик Кенгашининг аъзоси, Яман Халқ Демократик Республикасининг маданият ва туризм министри Абдулло Абдул Раззоқ Бадиб ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди:

Тинчликсевар кучларнинг Москвада ўтказиладиган бўлажак Жаҳон конгресси ер юзидаги миллион-миллион кишиларнинг халқаро тинчликни мустаҳкамлашга, уруш ва агрессия манбаларини тугатишга, миллий ва социал озодликни қўлга киритишга интилаётганликларини ифодалайди. Жаҳон Тинчлик Кенгашининг ялпи тинчликни мустаҳкамлаш йўлида янги босқич бўладиган мана шундай конгресс чақириш тўғрисидаги даъвати кўпчилик томонидан маъқулланаётганлигининг сабаби ҳам мана шу.

«Сиёсий, диний ва социал ҳаракатларнинг, ижтимоий ва ҳукумат ташкилотларининг вакиллари, фан ва маданиятнинг кўзга кўринган намояндалари конгрессда қатнашиш учун таклиф этилди, — деди министр. Конгрессда шу қадар кўп вакиллар қатнашуви уни катта тарихий аҳамиятга эга воқеага, бутун дунёдаги тинчлик, эркинлик ва тараққиёт кучларининг курашида муҳим бурилиш босқичига айлантиради».

(ТАСС).

САМАРАЛИ ҲАМКОРЛИК

БЕРЛИН. 2 август. ТАСС мухбири В. Серов хабар беради: ГДР билан Совет Иттифоқи ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорлик муваффақиятли ривожланиб бормоқда. Кейинги вақтларда ҳар иккала мамлакат ўртасида бир қатор ҳукуматлараро битимлар имзоланди. Бу битимлар ана шу ҳамкорликни турли соҳаларда кенгайтириш ва чуқурлаштиришни назарда тутади.

СССР ГДР халқ хўжалигини ривожлантириш учун зарур бўлган энергетика базаларини кенгайтиришда унга ёрдам беради. Жумладан, 1981 йилга қадар ГДРга ҳар бири 500 мегаватт қувватга эга бўлган еттита совет турбогенераторини юбориш кўзда тутилмоқда. Бу ерда қурилаётган кўпгина электр станцияларига «СССРда ясалган» маркали асбоб-ускуналар ўрнатилади.

ГДР ўз навбатида Совет Иттифоқига турли саноат асбоб-ускуналари, станоклар, машиналар, химия ва енгил саноат буюмларини етказиб беради. СССР темирйўл паркини янгилаш ҳамда кенгайтиришда ГДРнинг анча ҳиссаси бор.

Ҳар иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик тобора янги-янги соҳаларни ўз ичига олмоқда. Масалан, яқинда «Ассофото» бирлашган ташкилотини тузиш тўғрисида битим имзоланди. Бу ташкилот биргаликда олиб бориладиган тадқиқотларга ва фото материаллар ҳамда магнитофон пленкаларини ишлаб чиқаришга раҳбарлик қилади, шунингдек уларни бошқа мамлакатларга чиқариш билан шуғулланади. Бундан ташқари, радиотехника ва холодильник саноати соҳасида ҳамкорлик қилиш ҳам назарда тутилган.

Студентларнинг қурилиш отряди—73

ШИФОКОР ҚУРУВЧИЛАР

Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат медицина институти студентлари меҳнат семестрини муваффақиятли ўтказмоқдалар. Институт студентлари ўтган йили беш йилликнинг зарбдор қурилишларида қатнашиб, жаъми 1 миллион сўмликдан ортиқ қурилиш ишларини бажарган эдилар. Бултур студентлар қурилиш отряди республикадаги барча олий ўқув юртлари қурилиш отрядлари ўртасидаги мусобақада ғолиб чиққан эди. Институтнинг Олтой ўлкасида меҳнат қилган бинокорлари ўлка Ленинчи ёшлар Союзи Марказий Комитетининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланганди. Шаҳримиз қурилишларида меҳнат қилган бир группа бўлажак соғлиқ посбонлари ҳам студентлар қурилиш отряди коллективлари ўртасида биринчи ўринни эгаллашга муваффақ бўлган.

Ўзбекистон Компартияси ва республикамизнинг 50 йиллик тўйини муносиб меҳнат совғалари билан нишонлашга аҳд қилган институт студентлари бу йилги меҳнат семестрида 1,5 миллион сўмликдан ортиқ қурилиш ишларини бажармоқчи. Бунинг учун институт партия, комсомол ва касаба союз комитети раҳбарлари катта тайёргарлик кўрдилар. Институт бирлашган қурилиш отряди асосан уч группага бўлинди. Шулардан тўрт отряд бу йил Приморье ўлкасида, тўрт отряд Тошкент областида, яна тўрт отряд Тошкент шаҳри қурилишларида меҳнат қилмоқда. Айни кунларда институтнинг 200 дан зиёд студентлари «Главташкентстрой»га қарашли қурилиш ташкилотлари бинокорларига яқиндан ёрдам бермоқдалар.

«Медик—73» студент қурувчилар отрядида 200 дан кўпроқ киши шу кунларда Приморье ўлкасининг зарбдор қурилишларида ишлаяпти.

Институт бирлашган қурилиш отрядига катта тажрибага эга бўлган ўқитувчилар раҳбарлик қилмоқдалар. Таълим-тарбия ва ташкилий ишларда кўпларга намуна бўлаётган доцент А. Сулаймонов бир неча йиллардан буён стоматология факультети қурилиш отряди штабига бошчилик қилиб келяпти.

— Ҳар йилдагидек, бу йил ҳам О. Мельников, Э. Бойбеков, З. Абдувалиев, Н. Шаритдинхўжаев ва Ш. Иноятов командирлигидаги қурилиш отрядлари меҳнатда пешқадамлик қиляпти, — деди «Медик—73» студент қурувчилар отряди штабининг бошлиғи доцент Ш. Абдуллаев. — Институтни битириш арафасида турган 100 дан ортиқ қизларимиз «Ўзбекистон» студентлар қурилиш отряди бинокорларига шу кунларда намунали медицина хизмати кўрсатмоқдалар. 210 дан ортиқ йигит-қизларимиз эса бу йилги ёзги дам олиш пайтида областимизнинг «Халқобод» боғдорчилик совхозларида сабзавотчиларга ёрдам бермоқда.

Учинчи меҳнат семестри даврида қурувчи —студентларга маданий хизмат кўрсатиш яхши йўлга қўйилган. Институт комсомол ташкилоти студентлар ўртасида интернационал тарбияни кучайтиришга алоҳида эътибор бермоқда. Ўтган йилги меҳнат семестри давомида Тошкент Давлат медицина институтининг қурилиш отряди студентлари учун 190 марта турли мавзуларда лекциялар ўқилди. Шунингдек, бадиий ҳаваскорлар томонидан 40 дан ортиқ концерт қўйиб берилди. 400 дан ортиқ китоб фондига эга бўлган кўчма кутубхона студент бунёдкорлар хизматида.

Э. ЖЎРАЕВ.

СЪЕЗДГА ТАЙЁРГАРЛИК

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС). Аргентина Коммунистик партиясининг XIV съездига тайёргарлик муносабати билан бутун мамлакатда маҳаллий партия конференциялари бўлиб ўтмоқда. Съезд 20—24 августда ўтказилади. Ана шу конференцияларнинг қатнашчилари съездга ўз делегатларини сайламоқдалар.

Аргентина коммунистлари съездда Аргентина Компартияси Марказий Комитетининг Бош секретари Арнедо Альварес докладини тинглайдилар. Мамлакатдаги сиёсий аҳволни, ҳозирги босқичда партиянинг вазифаларини муҳокама қиладилар. Аргентина Компартияси Программаси ва Уставига киритиладиган қисман ўзгартишлар масаласини кўриб чиқадилар ва Аргентина Компартияси Марказий Комитетининг янги составини сайлайдилар.

КЕСКИН СОЦИАЛ ПРОБЛЕМА

БРАЗИЛИЯ. Ҳозирги вақтда юз миллион бразилиялиндан 20 миллиондан кўпроғи ўқиш-ёзишни билмайди, деб хабар қилади «Коррею бразилиэнси» газетаси. Саводсизлик — Бразилиянинг энг кескин социал проблемаларидан биридир.

ҚАҲР-ҒАЗАБ КУЧАЙМОҚДА

Европада чиқаётган газеталарнинг Ла-Пасага вакил қилинган мухбирларининг хабарлари Боливиядаги ҳозирги режимнинг аҳволи тобора беқарорлашаётганини кўрсатяпти. Режим ўтказаётган сиёсатдан меҳнаткаш аҳолигина эмас, балки миллий буржуазия доиралари ҳам норози бўлмоқда. 1971 йилдаги давлат тўнтариши натижасида ҳокимият тепасига келган ҳукумат Боливияни Латин Американидаги энг қолоқ мамлакатлар қаторидан олиб чиқиш ҳақидаги ваъдасини бажармади.

Янги маъмурларнинг буйруғи билан корхоналарнинг денационализация қилиниши мустаҳкамлана бошланган саноат ишлаб чиқаришига путур етказди, шундан кейин ўтган йили октябрь ойида песонинг 66 процентга девальвация қилиниши иқтисодий проблемаларнинг кескинлигини янада оширди. Бунинг натижасида аҳолининг харид қилиш қобилияти яна ҳам камайди. «Боливияда кўп оилалар, — деб ёзди шу муносабат билан Францияда чиқаётган «Монд дипломатик» журнали, — кунига бир мартагина овқатланишга мажбур бўлмоқда».

Аргентинада чиқаётган газеталар Боливиянинг ҳозирги ҳукумати тутаётган йўлдан армия ва руҳонийлар ўртасида ҳам норозилик туғилиб келаётганини кўрсатмоқдалар, Мисол учун, боливиялик ёш офицерлар чет эл монополияларининг кучайиб бораётган иқтисодий экспансияга қарши бирнеча марта норозилик билдирдилар.

Яқинда сал кам юз ҳарбий хизматчи ҳам Ла-Паса маъмурлари томонидан аҳолининг турли табақалари ўртасидаги оппозицион кайфиятларни бостириш учун қўлланаётган репрессияни ўз навбатида ошкор равишда қораладилар.

Ла-Пасадан келаётган хабарлар мамлакат ишчилар синфининг ҳукумат тутаётган «янги йўл» билан келишиб қолмаётганидан далолат беряпти. Чунки бу йўл амалда меҳнаткашларнинг иқтисодий, социал ва сиёсий ҳуқуқларига қарши қаратилган ҳужумга айланди. Боливиянинг меҳнаткаш халқи ўтган йили песо девальвация қилингач эълон этилган умумий иш ташлаш вақтида, шунингдек бу йил кончилар, йўл ишчилари, банк ва компаниялар хизматчиларининг иш ташлаши вақтида маъмурлар сиёсатини қоралаган эди. Қишлоқ районларидаги аҳолининг сиёсий ўзини англаши тобора аниқроқ сезиляпти. Латифундистларнинг ҳайдаб юборилишини ва ерларнинг адолатли равишда тақсимланишини талаб этган Качабамба районп деҳқонларининг чиқиши бунга мисол бўла олади.

Боливия ички ишлар министрлигининг раҳбарлари мамлакатни жонсарак қилаётган ғалаёнларни «якка партизанлар» иши деб кўрсатиш учун уринмоқдалар. Бироқ фактлар бошқа нарсани кўрсатиб турибди. Чет эл матбуотининг хабарларига қараганда маъмурлар томонидан яширин иш олиб боришга мажбур этилган прогрессив партия ва ташкилотлар империализмга қарши революцион фронтга бирлашди.

Деярли шу вақтнинг ўзида Боливиядаги ҳозирги режимга қарши бўлган бир қатор ошкор партияларнинг раҳбарлари биргаликдаги баёнот билан чиқдилар. Бу баёнотда чунончи, «диктатурага қарши, ҳокимиятни мамлакатнинг миллий манфаатларини амалда ҳимоя қиладиган демократик ҳукуматга топшириш учун қатъий кураш олиб бориш» кераклиги кўрсатилди.

М. САПРИКИН.
(АПН).

КЎРИК ЯКУНЛАНДИ

Тошкент тўқимачилик комбинати Маданият саройи қошидаги тасвирий санъат студияси қатнашчилари Москвадан хушхабар олиб келишди. Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида ўтказилган халқ талантлари кўригида улар ясаган буюмлар яхши баҳоларга сазовор бўлган. Ёш усталарга «Кўрик қатнашчиси» кўкрак нишони ва дипломлар берилди. М. Алимов, В. Шурко, В. Шавкин кабилар сопол буюмлар ясаш, ўймакорлик бўйича яхши натижаларга эришдилар.

Кўрикка ҳавола этиладиган буюмлар ўша ернинг ўзида ясалиб, сайқалланди.

▲ ТОШКЕНТ — ЖАҲОНГА

Корхонанинг экспорт географияси

Республика геология министрлигига қарашли «Геологоразведка» заводи коллективи ишлаб чиқараётган мураккаб механизм, асбоб-ускуналар шуҳрати тобора ошиб бораяпти. Янги конларни топиш ва пармалаш юмушларини бажаришда қўл келаётган бундай техника воситаларининг ҳозирги вақтда 20 га яқин хорижий мамлакатларда ўз буюртмачилари бор. Йил бошидан буён улар сони Монголия, Вьетнам, Польша, Румыния каби давлатлар ҳисобига ортди.

Корхона коллективининг маҳсулот сифатини яхшилаш борасидаги амалга ошираётган тадбирлари яхши натижа бераяпти. Заводда тайёрланаётган 63 номдаги маҳсулотнинг 23 таси биринчи категория билан чиқарилмоқда.

Кам чиқим билан кўплаб сифатли маҳсулот тайёрлаш мусобақасини давом эттираётган коллектив яқинда тош қирқувчи станокларнинг тажриба нусхаларини яратди. Шу йилнинг ўзидаёқ бундай дастгоҳларни кўплаб ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Корхона меҳнатчилари ҳал қилувчи йилда 2 миллион 200 минг сўмлик маҳсулот тайёрлашга ва реализация қилишга бел боғлаганлар.

▲ БАРАКА — ТЕЖАМДА

ЖАМОАТЧИЛАРНИНГ ҲИССАСИ

Тошкент локомотив депосидаги пассажир тепловозлари колоннасининг барча 52 бригадаси 2 август куни рейсга тежаб қолинган ёқилғи ҳисобига чиқди. Йил бошидан бери тежаб қолинган ёқилғи барча тепловозларнинг беш кун мобайнида ишлашига етади.

Машинист-инструктор Иван Семенович Грешников бошчилигидаги пассажир ташувчи тепловозларнинг колоннаси Ўрта Осиё темир йўлида илғор коллективлардан бири ҳисобланади. Бу колонна темир йўлнинг Тошкент бўлимида тежамкорлар походининг ташаббускори бўлиб чиқди. Колонна коллективи жамоатчилик асосларида машинист-инструкторлар ва машинист-инспекторлардан кенг фойдаланмоқда.

Бу масъулиятли лавозимларга коллективда энг тажрибали машинистларни тайинлашди. Уларнинг ҳар бирига микроколонна деб аталган ўнтадан бригада бириктириб қўйилди. Машинист-инструкторлар ишдан бўш вақтларида график бўйича тепловозларни ремонтдан сўнг кўрикдан ўтказадилар, машиналарни рейсга тайёрлашга ёрдамлашадилар, машинистлар билан биргаликда йўлга чиқадилар.

Ленин ордени кавалерлари А. И. Матвеев, А. Исмоилжонов, депонинг кекса машинистларидан П. С. Евченков, З. Сулаймонов, М. П. Митюшников сингари хизмат кўрсатган машинистларнинг тажрибаси бошқа машинистларга йўлни ипидан-игнасигача ўрганишга, барча сигнал установкаларини билишга ёрдам бермоқда. Илғор машинистлардан ўрганилган билим ҳаракатнинг энг мақбул режимини ишлаб чиқиш, тепловознинг барча имкониятларидан фойдаланиш имконини бермоқда.

Бундай ҳамкорликнинг натижаси очиқ-ойдин кўриниб турибди. Колоннада бир неча йилдан бери битта ҳам авария, техника қоидаларини бузиш, йўлда кечикиб қолиш ҳоллари содир бўлгани йўқ. Тепловозларни бошқариш маҳорати ҳар бир машинистга бир йилда 10—15 иш кунига етарли миқдорда ёқилғи тежаб қолиш имконини бермоқда.

Жамоатчи инструкторлар ва инспекторлар ҳозир барча йўлларда ишлашмоқда. Улар қўшган ҳисса бир неча ўн минг тонна тежаб қолинган ёқилғи, локомотив бригадаларининг авариясиз ишлаши, барча машинистлар маҳоратининг ўсганлиги билан ўлчанади. (ЎзТАГ).

ПАРҲЕЗ ГЎШТ ФЕРМАСИ

СОВЕТОБОД (Андижон область), (ЎзТАГ мухбири). Қўрғонтепа районидаги Фрунзе номли совхознинг биринчи бўлимида 1200 урғочи қуёнга мўлжалланган қуёнчилик фермаси ишга тушди. Қурилиш ишлари келгуси йилда батамом тугалланади. Парҳез гўшт фабрикаси ҳар йили 70 мингтадан кўпроқ қуён етиштиради.

„Тошкент оқшоми“да босилгандан кейин

„СИРОПСИЗ СУВ СОТМАЙМАН“

Шу сарлавҳа остида газетанинг 23 июль сонида босилган танқидий хабарда Октябрь савдо базасига қарашли газ сув сотувчи Поварницинанинг ножўя ҳаракати танқид қилинган эди.

«Ташлимсувторги»дан олинган жавобда кўрсатилишича, газета танқиди тўғри. Сотувчига виговор эълон қилинди. Бундан ташқари газета хабари торг советида, шунингдек савдо базаларида муҳокама этилди.

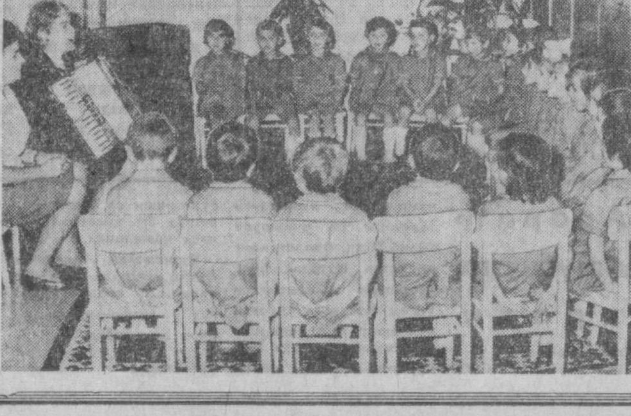

БОЛГАРИЯ. Голбухин шаҳридаги болалар боғчаларидан бирининг тарбияланувчилари қўшиқ ўрганишяпти. Кейинги йилларда бу шаҳарда кўплаб болалар муассасалари очилди.

БТА—ТАСС фотоси.

Шарқ юлдузи АВГУСТ СОНИДА

«Шарқ юлдузи» журналининг август сони Ўзбекистон ССР халқ шоири Уйғун, СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари Г. Марков, Ўзбекистон ССР халқ шоири Миртемирнинг шеър ва мақолалари билан очилади. Сиз журналнинг бу сонида Н. Сафаровнинг «Наврўз» роман-хотираси билан танишасиз. Бу асар «Кўрган-кечирганларим» романининг иккинчи қисмидир.

Шеър мухлислари Б. Бойқобиловнинг «Шарқ гулдастаси» шеърлар туркуми, М. Қўшмоқовнинг «Лирик шеърлари» билан танишишлари мумкин. Журналнинг бу сонида Шуҳратнинг «Қўша-қаринглар» пьесаси, М. Жалолиддинованинг «Райҳон» ҳикояси ҳам ўрин олган.

«Қардошлар адабиётидан» рубрикаси остида В. Коротичнинг шеърлари эълон қилинган. Журналхонлар У. Каримовнинг «Фанга бағишланган умр», С. Умировнинг «Пискентдан чиққан шифокор», Э. Мадраҳимовнинг «Хоразмда бир қиз бор», Б. Носировнинг «Ер юлдузи» каби мақола ва очерклари билан танишишлари мумкин.

Ленин йўлидан

УЙҒУН

Ўзбекистон халқ шоири

ТИНЧЛИК ҚЎШИҒИ

Тинч меҳнатимиздан, ижодимиздан,
Гуллар коммунизм аталган баҳор.
Тинчлик учун кураш эзгу бурчимиз,
Тинчлик тилимизда муқаддас шиор.
Ишончимиз комил келажакка! Ҳа.
Худди биз айтгандек бўлар келажак.
Шонли истиқболда дўстлик, қардошлик,
Ҳалол меҳнат, тинчлик ҳоким бўлажак.

Тинчлик сиёсати — сиёсатимиз,
Улуғ партиянинг доно сўзи бу.
Гуллаган, яшнаган, обод ўлкамиз,
Шонли келажакни акс этган кўзгу.
Жаҳон тинчлигини сақлаш ишини,
Инсоният, тарих юклади бизга.
Дунё тақдирининг ғилдирагини
Тўғрилаб қўйганмиз шарафли изга.
Жаҳон аҳли улуғ партиямизнинг
Ақлу идрокидан олади илҳом.
Шу сабаб келажак уфқи мунаввар,
Тинчлик қуёшининг нуридан мудом.
Жаҳон карвонига карвонбошимиз,
Тарих тулпорининг жилови қўлда.
Дадил ишонч билан, ғалаба билан
Қадам ташламоқда халқимиз йўлда.

Георгий МАРКОВ,

СССР Ёзувчилар союзи правлениеси биринчи секретари:

Леонид Ильич Брежневга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» Халқаро Ленин мукофоти берилиши биз совет ёзувчиларининг қалбида катта қувонч ва фахрланиш туйғуларини уйғотди. Л. И. Брежнев тинчлик учун ҳормай-толмай курашмоқда. Тинчликни ҳимоя қилишнинг энг қайноқ участкаларида, идеология фронтининг олдинги марраларида туриб курашиш учун ниҳоятда зўр жисмоний, ҳам маънавий куч керак бўлади!

Бизнинг Коммунистик партиямиз Совет давлати юксалишининг барча поғоналарида огишмай тинчлик сиёсатини қўллаб келди.

КПСС МК апрель Пленумининг қарори совет халқи томонидан дастуриламал сифатида кутиб олинди. Совет ёзувчилари шу кунларда қандай вазифаларни бажармоқлари керак? Биринчи даражали вазифалардан бири шуки, жаҳон прогрессив ёзувчилари билан ижодий алоқаларни мустаҳкамлаш, партия ва Совет давлатининг сиёсатини тарғиб қилиш ишларини кучайтиришдан иборатдир.

Ҳамкор социалистик давлатлар ёзувчилар, союзлари билан ўзаро қардошлик алоқаларимиз бугунги кунда мустаҳкам, чинакам ижодий характер касб этди. Варшавада бўлиб ўтган учрашув, Ўзбекистоннинг Мирзачўл ва бошқа районларига, Тюмень ерларига қилинган сафарларни биз бошқа социалистик мамлакатларнинг ёзувчилари билан биргаликда амалга оширдик.

Коммунистик партия ва Совет давлатининг ташқи сиёсатидаги фаолияти мамлакатимиз ёзувчиларининг халқаро алоқаларини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш учун яхши замин яратиб берди. Биз социалистик давлатларнинг ёзувчилари билан ўзаро алоқаларимизни кучайтиришимиз ҳамда мустаҳкамлашимиз зарур. Ғарб, Осиё, Африка, Лотин Америкаси ижодий интеллигенциялари билан яқин муносабатда бўлишимиз керак..

КПСС Марказий Комитети апрель Пленуми партиямизнинг ташқи сиёсатидаги актуал масалаларни муҳокама қилар экан, мамлакатимизда коммунистик қурилиш проблемаларини ҳам бевосита кўриб ўтди.

Совет халқининг ҳаёти кўп қиррали ва гўзал бўлиб, унда бизнинг ижодий союзимизнинг иштироки ниҳоятда фаолдир. СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг «Ёзувчи ва беш йиллик» мавзусига бағишланган пленуми қизиқарли, ишчан бир вазиятда ўтди. Унда бизнинг олдимизга партия томонидан қўйилган вазифалар батафсил муҳокама қилинди.

МИРТЕМИР,

Ўзбекистон халқ шоири

Юртдош сифатида, қатордаги бир қаламкаш сифатида, коммунист сифатида Ватаним қудрати ва шарафи олам аҳлига — дўсту душманга бирдай довруқ бўлганидан фахрланаман. Энг ашаддий ва ғирт ғирром ёвлар ҳам эндиликда кетаётган йўлимизнинг тўғри ва зафарли йўл эканлигига иқрордирлар. Йўлимиз ийқдай тўғри. Чунки компартия Марказкоми Ленин изида. Ленин чизган йўлда. Тунов кун, кўкламнинг биринчи кунларида янги партия дафтарчасининг биринчисини Леонид Ильич буюк Ленинга топширгани анчайин гап эмас. Бунинг мағзида олам маъно борлигидан ва шуни теран тушунганимдан фахрланаман. Бу оддий ва лекин салобатли тантана Ленинга қасамдай жаранглаб кетгани аниқ.

Партиямиз Марказкоми ва унинг Бош котиби чинакам пишиқ ва етук ленинчи. У Ленин таълимотидан айнимас етакчи бўлганидан фахрланаман. У Ленин таълимотини янги давр, янги босқичларда машъаладай тутишга қодир. У яна бир неча йилга ва балки бутунлай уруш ўчоғига, хавф-хатар конига сув сепа олди. У Ғарбий Германиядек тиш қайрашдан ҳали тинмаган бир мамлакат раҳбарини ҳақиқат кўзига тўғри қарата олди. Бу чинакам қаҳрамонлик, чинакам элчилик, чинакам йўлбошчилик, чинакам одамийлик! Тинчлик, осойишталик халқлар орзусида, ахир. Бош котибимизнинг ишнинг кўзини билганлиги, билағонлиги—халқни ўйлашдан, оламни ўйлашдан, ленинчилигидан-да! Шу важдан фахрланаман. Совет халқлари, наинки фақат совет халқлари, жаҳон меҳнаткашлари билан бирга мен бош котибимиздан розиман: унинг «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотининг лауреати бўлганидан қувонаман. Балли, ота ўғли, Ленин ўғли, дейман.

◆ЛИРИК ШЕЪРЛАР

Муҳаммадали ҚЎШМОҚОВ.

САОДАТ ЙЎЛИ

Узоқдан келяпман умид сингари,
Товоним қаварди, силлам қуриди.
Фарқлолмай турибман: шу ростдан Сирми,
Ё дарё кўринган ойнинг нуридир!
Воҳалардан ошиб, водий оралаб,
Ором, туш улашган жонона насим —
Нозик адосидан каловландим-у,
Тонгга хос бир шаҳд-ла йўл босдим босим.
Йўлимни ёритди чаманлар қалби·
Ишқ меҳригиёси, толе дилбари.
Кўзига қон тўлган йилдиримларнинг
Шиддати — ғайратим олдида сарин.
Саодат йўлига жонни тикмоқда,
Неккадам кундузлар нақ ўзим бўлди·
Лекин не кечиндим—юрт эди дилим,
Лекин нени кўрдим — юрт кўзим бўлди.
Юлдузлар қийғоси ақлим олганда,
Очилган пахталар ёдимга тушди.
Денгиз тўлқинлари ёлларн тўзиб —
Елган отим бўлиб хаёлга кўчди.
Сароб гирдоблари орқада қолди,
Толе қопқасини қоқдим асабий.
Бўса қовуштирган ёр дудоқлардай —
Калимага келмай турибди лабим.
Қурғоқ мижжаларга селоб ёш келди:
«Шу сизми, Сирдарё, менинг жон
синглим!»
Мана, тиз чўкдим-у яшин ургандек,
Мавжингиз пойига бош урди кўнглим.

* * *

Олма гули пайтида завқлар бўлакча:
Меҳнат билан шижоат енгин шимарар,
Юрак ёниб яшнайди, гўё чўғ-лахча,
Қизлар вафо ипагин нозик ҳимарар.
Субҳидам саломидан хурсанд уйғониб,
Қуёшга рози боққан серфарзанд аёл,
Эларо ном қозониб Ризамат соний
Ҳар куртакда жаҳонни яшартирган чол,
Ҳофиза овозида пайдо камалак —
Севгию садоқатнинг шарафли куйи,
Ўзи лолақизғалдоқ. сочи жамалак
Нодирахон синглимнинг бедахл ўйи.
Омухта гулу офтоб, ошиқ ялласи,
Хаёли қувончлари башариятнинг,
Экмоғу ундирмоқнинг ширин палласи —
Еришган тонгларидир яхши ниятнинг!

Барот БОЙҚОБИЛОВ.

БЕНГАЛИЯ

Бенгал тили янглиғ кўҳна ва гўзал—
Бир юртсан, нилуфар каби беғубор.
Тагордан васфингни ўқигач тугал,
Ҳуснингни кўрмоққа бўлдим
интизор.
Эртакда тенги йўқ Боғи Эрамдай,
Хаёлим ўғирлаб олдинг дафъатан·
Тагор қалби сенда милтиллаб
шамдай,
Қўйнингга чорлади эй, сўлим ватан.
Бир қултум ичдиму висол жомидан,
Ўзимни унутдим Ганг қирғоғида.
Шеърият диёрин эҳтиромидан·
Қалбим парвонадир ишқ чироғига·
Дарё мавжларига боқиб беармон,
Тўлқинлар куйини тингладим ёниб.
Олма гулларидай бўлиб нафармон,
Соҳилларда боғлар ётар товланиб.
Сув бетига қўнган капалак мисол,
Нилуфар чамани жилмаяр балқиб.
Кумуш баргларида сузади хаёл,
Қалб эса завқидан кетади қалқиб,
Еру кўкни чулғаб учади оҳанг,
Боғлардан таралар ҳинд мусиқаси.
Мусиқа авжига жўр бўлгандай
Ганг,
Дилни сархуш айлар тўлқинлар
саси.
Товусдай товланиб майсазор аро,
Чарх уриб, раққоса ўйнар хиромон.
Мусиқа авжига чиқар тобора·
Жон олар рақсидан ором топар
жон.
Ҳиёбон саҳнига тушганда салқин,
Шеър янграйди бенгал
талаффузида.
Шоирлар кўзида порлайди ёлқин,
Тинчлик ва адолат ҳар бир сўзида.
Юртинг санъатига кийдирган
гултож,
Сенми, афсонавий жаннат диёри!
Наҳотки, қалбингга шунча эҳтирос,
Ё Гангдан олдингми қўшиқ,
ашъорни!
Тагор бешигини тебратиб шодмон,
Гангнинг қудратини бердингми
унга!
Ё ўксик қалбингга кўпмиди армон·
Тушунтир, изоҳ эт, сўйлагин менга!
Сени кўрганимдан шодман
нақадар,
Кўнглим эриб кетди нафис
тилингдан.
Бошингдан сочмасам ҳамки олтин,
зар,
Кел ўпай, тиз чўкиб, сенинг
қўлингдан.

ВИСОЛ ДАРИЧАСИ

Лаъл қалъада висол
даричаси бор,
Дарича пойида оқ
мармар айвон.
Тонгда қуёш билан
кўришиб дийдор,
Халқ ҳолин сўраркан
ҳар кун шоҳ Жаҳон.

Бугун эса ўша мармар
айвондан,
Ошиқлар ёрини
чорлар висолга.
Тонг билан узишиб
гулу райҳондан,
Тутишар ишқи пок
соҳибжамолга.

Сахий ёз.

Назир САФАРОВ.

НАВРЎЗ

РОМАНДАН ПАРЧА

Тўра тоғамнинг эски касали қўзғаб, кўрпа-ёстиқ қилиб ётиб олди. У мардикорликка сафарбар қилиниб, Россия ўрмонларида қарағай кесиб юрган кезларида ўпкасини совуққа олдирган.

Инқилоб бўлиб, мардикорлар юртларига қайта бошлаганида, Жўра тоғамдан дарак бўлмади. Катта тоғам Миразим укасини сўроқлаб уни Тошкентнинг қайси бир касалхонасидан топиб, уйига олиб келди. Она юрт, қавм-қариндош меҳригиёси дегандек, бемор яна оёққа туриб кетди. Темирчилик ишхонасини тиклаб, ёмон кунларни енгиш учун зўр бериб меҳнат қилаверди. Аммо кун кечириш оғирлигидан қора нонга ҳам қорни тўймаган тоғамни яна касал ёқасидан олиб йиқитди... Ниҳоят, «борса келмас»га кетди.

Ҳарқалай ярим оч бўлсамда, тоғамнинг ишхонасида ғимирлаб кун ўтказиб юрганим ҳам ғаниматэкан. Энди ҳеч кимга керагим йўқ. Ҳатто ўзимга — ўзим ортиқча бўлиб қолдим.

Кунларнинг бирида, нима қилишимни билмай бошим оғиб мардикор бозорига бориб қолдим. Соғу бемор бекорчи борки, ҳаммаси шу ерда экан. Иш йўқлигидан одамлар гўё тирик мурда эди. Очлик хатлаб ўтмаган остона камдан-кам. Одамлар совуқда қолган куз пашшасидек жонсиз ғимирлашарди. Қўтир-қичима касаллиги эса дард устига чипқон бўлган. У шундай бедаво дардки, унга йўлиққан кишининг бирон дақиқа қўли тинмайди. Мардикор бозорида ўтирган бекорчиларнинг оғизлари гапда-ю қўллари, тирноқлари тинимсиз «хизмат»да, қашинавериб бармоқ оралари, бет ва бўйинларини гўшт қилиб ташлаганлар. Одамлар қўллари етмаган ерни хариш бўлган ҳайвон сингари деворми, устунми, нима тўғри келса — шунга ишқашади.

Дори-дармонни саноғи йўқ: қора мой, керосин, олтингугурт, исириқ дони ва ҳоказолар. Ўзим ҳам қўтирга мубтало эдим. Қилмаган дори-дармоним қолмади, аммо шифо топмадим. Бир куни йўлда бир мўйсафидни учратдим. У киши: «Музлаган сувда етти марта шўнғиб чиқсанг фориғ бўласан, болам», дедилар. Айтганларини қилдим.

Айни қиш чилласи эди. Ариқда сув музлаган пайт. Ҳовлимизнинг шундоққина ёнбошидан Найман ариғи ўтарди. Қиш қаттиқ келиб ариқ суви музлаган, сув муз тагидан оқарди. Маҳалла ариқнинг чуқур бир еридан очиб шундай сув олиб ичарди. Бундоқ мўлжаллаб қарасам, тешикка кўза сиққани билан мен сиғмайман. Болта билан чопиб, муз кўзини қозон оғзи катталигида кенгайтирдимда, тонг қоронғисида етти марта шўнғиб чиқдим. Ичимда гўё ўт ёниб, баданимдан булутдек буғ кўтарилди. Чол айтганидек баданимда бир дона ҳам қичима қолмади.

Мардикор бозоридагиларга кўз югуртириб, улар орасида мактабдошим Сафар чиқанакни кўрдим. У қуйиб кетган ҳинд саройи деворига суяниб хомуш ўтирибди. Олдига бориб, ҳол сўрадим. Аҳволи меникидан ҳам баттар экан.

— Сен ҳам мардикор ишламоқчи бўлиб юргангга ўхшайсан,— деди Сафар чиқанак.

— Шунча катта одамлар турганда мени ким мардикорга оларди?

— Борасанми?

— Ўзингчи?

— Бораман. Саид баракани кутиб турибман. Ҳозир келади.

— Саид барака ким?

— Маҳалламиздаги Саид баракачи.

— Ҳа, биламан.

— Билсанг ўшанга гувала керак экан. Хўп десанг, сени ёнимга оламан. Мен лой қорсам сен гувала қуёлмайсанми?

— Нега қуёлмас эканман. Лойни думалоқ қилиб қуяверaман.

— Тўрам қорнимни тўйдиришга ваъда қилди.

— Нон берар эканми?

— Нон қаёқда дейсан, атала берармиш.

— Қанчадан?

— Ишингга қараб, икки юзта гувала қуйсанг, бир коса, тўрт юзта қуйсанг икки коса...

— Сен нечта гувала қуя оласан?

— Эртадан кечгача беш — олти юз қуя оламан. Сен-чи?

— Мен... — дедим-у, ўйланиб қолдим. Чунки умримда ҳеч гувала қуйган эмасман. Сафар чиқанак мендан икки-уч ёш катта. Турган-битгани пай. Тиришқоқ бола. Бекор юришдан қорин тўймаслигини билардим. Атала ҳам овқат. Ишлаш керак... Мардикор бозори тўла одам. Ҳамма қорин қайғусида кимнингдир йўлига кўз тикади. Аммо мардикор касод. Илгарилари мардикорни пулга ёллашарди. Энди бўлса қоринни қаппайтиришга... Ёмон куннинг ҳарна бир куни ўтгани.

— Ҳа, қорнинг тўққа ўхшайди-я, Назирқул? Нега нафасинг ичингга тушиб кетди?— деди Сафар чиқанак илмоқлик қилиб.

— Қаёқдан тўқ бўлсин, Жайноқ амаки улашадиган бир ярим чўмич ёвғондан бошқа нима ердим... Сен беш-олти юзта қуя олар экансан, мен билмадим.

— Икки юзта қуйсанг бир коса атала. Қўрқма. Ўрганиб кетасан. Ўзим ёрдамлашиб юбораман,— деди Сафар чиқанак.

Агар Саид барака йўқ демаса, Сафар билан мардикор ишлашга розилик бердим.

Саид барака келди.

— Кетдик,— Сафар чиқанакка мурожаат қилди у.

Сафар мени ҳам кўрсатди. Саид барака юзимга тикилиб турдида:

— Сен Сафар чойфурушнинг ўғли эмасмисан?— деб сўради. Мен «ҳа» деб жавоб қилдим. Шунда у.— Шартим ҳалиги ҳар икки юз гувалага бир косадан атала, ғиринг-пиринг демайсанлар. Қани кетдикми?— деди.

— Майли кетдик,—деб йўл олди Сафар чиқанак. Мен унга эргашдим. Ўтирганлардан кимдир: «Бир коса аталага икки юзта гувала қуйиб бўлармишми? Бечора болаларнинг чуррасини туширмаса гўрга эди», деб пўнғиллади.

Саид барака серуруғ, аравакаш — саройбон бўлиб, қўзғолонгача ўзига тўқ одамлардан эди. У билан девор қўшниларининг боғлари кенг теракзор, мевазор хиёбон... Биз бир гала болалар ёз кунлари бу хиёбонга дор қуриб, ноғора чалиб, «дорбоз — дорбоз» ўйнардик. Мен чиғириқда ўйнашга жуда уста эдим. Ҳовузга сув қуйиб тўлдирилганда чўмилишиб, сузишда ким ўзар ўйнардик.

Торгина кўчадан Саид барака амаки ҳовлиси томон юриб борар эканман, шуларни ўйладим.

Икки табақали катта дарвозадан кенг ташқари ҳовлига кирдик. Ҳовлининг кун ботиш томонида азамат садақайрағоч, шимол томондаги ёзги бостирмада эса одатда боғлиқ турадиган на от, на мол бор.

Саид барака ичкари ҳовлидан иккита пақир, бир кетмон кўтариб чиқиб, лой қилинадиган ер ва гувала қуйиладиган майдонни кўрсатди. Сафар: «лойга сувни қаёқдан оламиз?» деган эди, Саид барака қўшнисининг ҳовлисида сув борлиги, биримиз тупроқ ўйиб, лой қориб турсак, биримиз пақирда сув ташиб, лойга қуйиб туришимизни уқтириб, ичкари ҳовлисига кириб кетди.

— Сув ташиб лой қилиш қийин эмасми, Назирқул?— деди Сафар.

— Қийинликка қийинку-я... Нима айнимоқчимисан, — дедим унга.

— Бордию, айнисакчи?

— Ана, катта йўл, деб дарвозасини кўрсатади. Яна мардикор бозорига йўл оламизми?

— Кимнинг кўзи учиб турибди сенга у ерда? — деди қовоғидан қор ёғилиб Сафар.

— Бўлмаса нима қил дейсан?

Сафар чиқанак пешанасини тириштириб, бир оз ўйланиб тургач:

— Хўп десанг, мен тупроқ ўйиб турай. Сен сув ташиб қуйиб тур. Саид барака инсоф қилар, аталани бир косадан оширар. Бу ишни ташлаб кетганимиз билан бари бир бошқа иш йўқ. Ишламасак биров бир нима берармиди, — дедида, йиртиқ-ямоқ кўк ва увада яктагини ечиб, кетмонни қўлига олди.

Мен индамадим. Пақирларни олиб сувга кетдим. Лойхона билан ҳовуз орасини қадамлаб кўрсам, роса бир юз саксон уч қадам экан. Лекин суви анча тагига тушиб кетган. Икки пақирга бир йўла сув тўлдириб олиб чиқиш амри маҳол. Пақирни битта-битта тўлдириб чиқдим. Сувни олиб борганимда Сафар анча тупроқ ўйиб қўйган экан. Пақирдаги сувни у кўрсатган ерга тўка туриб:

— Ҳовуз суви жуда пастга тушиб кетибди, — дедим.

— Ишнинг осони йўқ! — деб лой қора бошлади Сафар. — Кучинг етгунча ташиб туравер!

Тупроқ кўп сув талаб қиларди. Ҳовуз зинаси сирпанчиқ бўлиб қолганидан бир неча марта тойиб пақир билан ҳовузга думалаб тушдим. Икки ёрти бир бутун бўлиб ит азобида пичэ лой қордигу, қуйишга келганда чарчаб қолдик. Қорин оч. Икки юз дона гувала қуйсак, бир коса ичишимиз мумкин. Икки кишига бир коса ёвғон! Бу чап ичакка ҳам юқ бўлмайди...

— Қани, Назирқул, қимирла. Ўтирганимиз билан биров келиб қуйиб бермайди, — деди Сафар кетмонни қўлига олиб.

Сафар лойни чопиб, узиб-узиб ташлайверди, мен уни иккига бўлиб, думалоқ қилиб кетавердим.

Бир вақт хўжайин чиқиб, ишимизга бир оз разм солиб турди-да:

— Назирқул, лойни бекор иккига бўляпсан. Бир кетмон лой рисоладаги гувала бўлади, — деди оёғи билан гумбазларни эзиб. — Уйинчоққа эмас, деворга керак гувала.

— Ака! Қийналиб кетдик. Сувни бир тош жойдан ташигунча бечора Назирқулнинг бели узилаёзди.

— Кўриб турибман, — деб қўя қолди хўжайин бепарвогина.

— Назирқулнинг лойга белангани лой қорганиданмас. Сув узоқлиги бир сари, ҳовуз суви пастга тушиб кетгани икки сари, у ердан бир пақир сув олиб чиқиш турган-битгани азоб. Раҳмингиз келсин, ахир, —деб ёлворди Сафар.

— Ҳечқиси йўқ. Лой меҳмон. Қуриса кетади. Гувалаларинг менинг ишимга ярамайди: кичик.

— Каттаси керак бўлса катта қуямиз. Унда юз гувалага бир коса атала берасиз! — деди қатъий оҳангда Сафар чиқанак. Хўжайин бир оз ўйланиб туриб:

— «Ёш болага иш буюр, орқасидан ўзинг югур!» деб шуни айтадилар-да, — деб қўйди. — Майли, сенинг айтганинг ҳам эмас, менинг айтганим ҳам. Икки юз эмас, юз элликта катта гувалага бир косадан атала, — деди бир менга, бир Сафарга қараб хўжайин.

— Нима дейсан, Назирқул? — Сафар менга мурожаат қилди.

Мен нима деб жавоб қилишимни билмай ўйланиб қолдим. «Хўп» десам, кечгача юз элликта катта гувала қуйишимизга кўзим етмасди. Юз элликта қуёлмасак, бир коса атала ҳам йўқ деган гап.

— Нега ўйланиб қолдинг? Ё «ҳа», ё «йўқ» де, — асабийлашди Сафар.

— Ўзинг жавоб қила қол. Сен нима десанг, шу-да! — дедим мен.

— Хўжайин — бу киши, сен билан мен — мардикор одамлармиз. Майли, лой нобуд бўлмасин. Гувалани қуяйлик. Аталаси керак эмас, деди Сафар.

Ференц ФЕНДРИК,

Венгрия ёзувчиси,

ЁЗУВЧИ НИМА ҲАҚИДА ЁЗАДИ?

ГУЛҚАЙЧИ

Шундай касблар борки, улар ҳамиша собиқ мактабдош ўртоқларга шубҳали бўлиб туюлади. Масалан, мен ёзувчичиликни ҳам ана шунақа касблардан деб биламан.

Айтайлик, сиз тўсатдан ўттиз йил муқаддам бир мактабда ва бир синфда ўқиган ёки партада ўтирган одамни учратиб қолдингиз. Унинг «Нима иш қиляпсан?» деган саволига. «Мен — ёзувчиман», дейсиз. Собиқ синфдошингиз сизга ажабланиш билан тикилиб, яна сўрайди:

— Ёзувчи дейсанми?

— Ҳа, ёзувчиман.

Сиз собиқ синфдошингизнинг анчагина тўлишган гавдасига бошдан-оёқ разм солиб, асарларингизнинг бирор сатрини ҳам ўқимаганига ишонч ҳосил қилассиз-да, мақола ва ҳикояларингиз қайси газеталарда босилаётганини эринибгина айтасиз. Сўнгра ундан сўрайсиз:

— Наҳотки матбуотда менинг номимни бирор марта ҳам кўрмаган бўлсанг?

— Кўришга кўрганман-куя, лекин уни сенинг бирор фамилиядошинг бўлса керак, деб ўйлаганман.

Тутоқиб кетасиз. Ие, нега энди сизнинг фамилиядошингиз бўлар экан? Ҳар қалай, вақтида ўзингизни қўлга оласиз-да, мактабдош дўстингизнинг қўлтиғидан олиб, яқиндаги ресторанчага бошлайсиз...

Яқинда мен худди шундай воқеани ўз бошимдан кечирдим.

— ...Ҳақиқий венгер ароғи, — дедим собиқ синфдошим Луданьига хушомад тарзида.

Луданьи тилини таңиллатди:

— Ҳа, азизим, мен нима буюришимни биламан. Бўлмағур нарсаларга вақт сарфлаб ўтирмайман...

Луданьига қойил қолдим. Эндигина унга ўз миннатдорчилигимни айтмоқчи бўлиб оғиз очган ҳам эдимки, Луданьи яна айёрона кўз қисди:

— Ёзувчи бўлибсанда! Ҳеч ишонгим келмайди. Мактабда алгебра масалаларини нуқул мендан кўчириб олардинг.

— Алгебра — бутунлай бошқа гап, — дедим мен ва ноўрин гапириб қўйганимни сездим.

Луданьи яна бир рюмкани отиб олди-да, алгебра чиндан ҳам бошқа масала эканлигини тасдиқлади. Сўнгра у яна сўрай бошлади:

— Хўш, шундай қилиб нималар ёзасан?

— Ҳар хил нарсалар.

— Ёзишга воқеаларни қаёқдан оласан?

— Ўйлаб топаман.

— Агар ҳеч нарса ўйлаб тополмасанг-чи?

— Барибир ўйлаб топаман.

— Хўш, ҳеч нарса ўйлаб топмадинг дейлик,— жаҳли чиқиб деди Луданьи, — Унда нима қиласан?

— Бундай бўлмайди. Мен боққа сайрга чиқаман ёки қаҳвахонада ўтириб, одамларга тикиламан ва албатта бирор нарса ўйлаб топаман.

Луданьи бош чайқади, сўнгра циркка қандай билет олиш лозимлигини суриштирди-да, ўрнидан турди....

Эртасига мен новелла ёзишга аҳд қилдим. Қаламнинг учини ўткирладим, қоғоз олдим, ёзув машинкасининг лентасини алмаштирдим... Шу билан куннинг ярми ўтди. Тушдан кейин ёзишга тайёрландим-у, лекин миямга ҳеч нарса келмади. Бир оз кутиш керак, дедим ўзимча... Кейинги куни қаҳвахонада нонушта қилдим, сўнгра кўзимга бирор қизиқарли нарса учраб қолар, деган хаёл билан боғда сайр қилдим. Аммо бу ҳам фойда бермади... «Қарорим қатъий. Эртадан қолдирмай ёзаман! — дедим ўзимга ўзим асабий ҳолда,— кейинга суришнинг фойдаси йўқ»

Эрталаб соқолимни олаётиб, тўсатдан пешанамни совуқ тер қоплади: энди чиндан ҳам ҳеч нарса ўйлаб тополмай қолсам-а?!

...Буларнинг барига Луданьининг аҳмоқона саволлари сабабчи.

Русчадан Н. Муҳаммадиев таржимаси.

Б. УРЛАНИС,
Иқтисод фанлари доктори, профессор.

БИЗ—250 МИЛЛИОНМИЗ!

ДЕМОГРАФЛАРНИНГ ҳисобича, шу ойда қайсидир шаҳар, қишлоқ ёки овулда ўғил ёки қизча туғилади-да, Совет Иттифоқи аҳолиси сони — 250.000.000 га етади.

Бу яхлит сонлар кишилар диққатини ўзига жалб этадиган кучга эга. Демографларнинг таъбирича, одамларда яхлит сонларга ўзига хос муҳаббат, қизиқиш мавжуд. Бу нарса аҳоли рўйхатининг ёш тўғрисидаги савол ва жавобида очиқойдин кўзга ташланади.

Асосан бу кексаларга тааллуқли; улар доимо ўз ёшларини яхлит рақамларда, ноль ёки беш билан туговчи сонларда ифодалайдилар. 74 ўрнига 75, 78 ўрнига 80 дейишади. Дарвоқе, баъзи хотин-қизлар ҳам шунга амал қиладилар.

Бундан хатолик келиб чиқмаслиги учун охирги аҳоли рўйхатимизда одамлардан ёши билан бир қаторда туғилган йиллари ҳам сўраб ўтилди. Фақат шундагина яшаган йили ҳақида тўла маълумот олинди.

Баъзи бир мамлакат ва шаҳарларда яхлит рақамда ифодаланган аҳоли сони алоҳида эътиборга эга бўлади. Масалан, Венесуэланинг пойтахти Каракасдаги уйларнинг бирида мемориал доска бор. Унга қуйидаги ёзувлар битилган: «1968 йил 28 ноябрь кечаси соат 12 да «Паласиос де коньсенпьсон» туғруқхонасида шаҳримизнинг 2 миллионинчи гражданни туғилди. Бу Каракаснинг равнақи ва янада гуллаб-яшнаши рамзидир».

Мамлакатимизда бундан бир неча йил олдин Киевнинг бир ярим миллионинчи граждани дунёга келганлиги тантанали равишда нишонланди. Ҳозир Киевда бу рақам яна ҳам ошиб кетди. Яқин орада Киевнинг 2 миллионинчи граждани туғилиши ва бу воқеа кенг нишонланиши мумкин. Яқинда Одесса (унга яна бир посёлкани қўшиб ҳисоблаганда) мамлакатимизнинг ўн иккинчи миллионер шаҳри бўлди. Туркманистонда ҳам бундан тўрт йил муқаддам икки миллионинчи кишининг туғилганлиги белгиланди. 1968 йил 15 августда «Правда» газетаси Бокудан келган телеграммага таяниб: «Бугун маҳаллий статистика бошқармасининг ҳисобича, республиканинг беш миллионинчи граждани дунёга келди», — деб ёзган эди.

Чет мамлакатларда ҳам худди шундай юбилейлар нишонланади. Венгрияда 1961 йили аҳолининг ўсиши 10 миллионга етганлигини, Руминияда эса 1969 йили газеталар янги туғилган гражданнинг суратини босиб, унинг туғилиши муносабати билан мамлакат аҳолиси 20 миллионга етганлигини қайд этди. 1967 йили Франция газеталарининг бирида бир ота-она сурати чоп этилди. Улар суратда янги туғилган фарзандларини қўлларида мағрур ушлаган ҳолда турибдилар. Газета шундай ёзганди: «Кичик Сибилла Лемуан туғилиши билан бирданига машҳур бўлиб кетди: у дунёга келиши билан Франция аҳолиси 50 миллионга етди».

Кейинроқ маълум бўлишича, бу шов-шув бироз олдинроқ бўлган экан. Бу «тантана»дан 5 ой ўтгандан кейин, аҳоли рўйхатга олиб чиқилгач, Франция аҳолиси сони базўр 49 миллион 779 минг киши эканлиги аниқланди. Мамлакат аҳолиси ҳақиқатан ҳам бир йилдан кейин, 1968 йилнинг кузида 50 миллионга етди. Шундай қилиб, статистика маълумотлари бироз хатога йўл қўйди. 50 миллионинчи гражданин мутлақо бошқа киши бўлиб чиқди.

Бир вақтлар де Голль Франция аҳолисининг 100 миллионга етишини орзу қилган эди. Бироқ, бунга ҳали узоқ.

Мамлакатимиздаги аҳоли ўсишини ҳам бир ҳисоб-китоб қилиб кўрайлик. 1972 йилнинг бошида бизда 246,3 миллион киши яшарди. 1973 йилда эса 248,6 миллионга етди. Демак, 1972 йилдан 1973 йилгача аҳолимиз 2,3 миллионга кўпайган. Усиш шу тартибда давом этган бўлса, шу ойда қайси бир қишлоқ ёки посёлкада ўғил ёинки қизнинг дунёга келиши — Совет Иттифоқи аҳолисини 250.000.000 га етказади.

Қачонлардир В. В. Маяковский «150.000.000» достонини ёзганида, бу билан Россия аҳолисини назарда тутган эди. Мана шундан бери совет давлати бир қанча қийинчиликларга дуч келди. Немис-фашист босқинчиларига қарши курашиб, Улуғ Ватан урушида қанча фарзандларини йўқотди. Лекин шунга қарамай, Совет кишилари яна 100 миллион кишига кўпайди.

Совет Иттифоқи — дунё мамлакатлари ичида ўзининг аҳолиси кўплиги жиҳатидан учинчи ўринни эгаллайди. Биздан кейин бораётган Америка Қўшма Штатлари аҳолисининг 200 миллионга етганлигини нишонлади-ю, лекин охирги йилларда бу борада бироз секинлаб қолди. Афтидан, американликлар бизни «қувиб» етолмайдилар. Ҳозирги пайтда АҚШ аҳолисининг ўсиши секинлашиб бораётгани шундан далолат бериб турибди.

Биз бу тўғрида бошқа мақоламизда («Л.г № 39, 1972) батафсил ёзган эдик. Ҳозир фақат шуни қўшимча қилишимиз мумкинки, сенатор Крэнстон ва бошқа 34 сенатор, оилада фақат икки фарзанд бўлса, бу американа жамиятнинг идеали бўлишини резолюцияга киритишни таклиф этди. Буни сенатнинг учдан бир қисми қўллаб-қувватлади. Резолюция қабул қилинмади, аммо бу жамоатчилик фикрига маълум даражада таъсир қилди. Шуни таъкидлаш керакки, Америка Қўшма Штатларида соғлиқни сақлаш, олий таълим ва социал таъминот министрликларида махсус бошқармалар тузилган. Улар аҳоли масалалари билан ҳам шуғулланадилар. Бу бошқармаларнинг аҳоли туғилишини камайтиришга сарфлаган харажати 1970—1971 йилларда 155 миллион долларни ташкил этди. Американиклар аҳоли ўсувидан шунчалик ташвишланмоқдаларки, ўрта мактабларда ҳам демография ўқитилиши кераклиги ҳақидаги масала муҳокама қилиняпти.

Агар туғилиш камайиб борса, унда АҚШ аҳолиси 2037 йилда 280 миллион атрофида бўлади. Бунга биз яқин келажакда эришамиз.

Ҳозирги пайтда «мовий сайёрамиз»да аҳолининг ўсиши қай аҳволда? Қандай юбилейларни нишонлашга ҳозирлик кўриляпти?

Биринчи маротаба 1820 йили инсониятнинг энг муҳим юбилейи бўлган: бу пайтда аҳоли сони ер юзида бир миллиардга етган эди. Орадан 110 йил ўтгач, ер юзи аҳолиси сони 2 миллиардга етди. Орадан яна ўттиз йил ўтгач, 1960 йилнинг иккинчи ярмида ер юзи аҳолисининг сони 3 миллиардга етди. Бу яхлит рақамларни таниқли француз социалист — утописти Шарль Фурье ўтган асрнинг бошларида кўра билганди. У шундай деб ҳисобларди: қачонки, бутун ер шарида аҳолининг миқдори 3 миллиард бўлганда, ер шарида Гомер даражасида 37 миллион шоир, Ньютон сингари 37 миллион олим ва Мольер каби 37 миллион драматург — шоирлар бўлади.

Ер юзида аҳолининг шу даражагача кўпайишини Фурье олдиндан тўғри кўра билди. Ҳозир бу марра орқада қолди. Аммо даҳолар борасида Фурье адашди. Ҳозирги вақтда 37 миллион эмас, биргина ҳам «Ньютон» йўқ. Балки, бўлса бордир, ҳозирча биз уни билолганимизча йўқ.

1974 йилда жаҳон халқларининг сони, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти эълон қилганидек, 4 миллиард кишига яқинлашади. Энди инсониятнинг бир миллиард кўпайиши учун 14 йилгина керак бўляпти, холос.

Бу рақам кўпчиликни ларзага солиши мумкин: бундай инсон «тошқин»ини қандай бошқариш мумкин? Аҳоли тиғизлигини-чи? Демографик портлаш билан бир вақтнинг ўзида экологик «портлаш» ҳам пишиб етилмоқда... Бундай портлашлар жаҳонда жуда кўп. Капиталистик давлатларда жиноятлар тўлқини ҳозир жуда авжида. Ахир яқиндагина Бродвей саҳнасида «Заминни тўхтатинг, мен ундан тушиб қолишни истайман» номли музикали комедиянинг муваффақият қозонгани асло-асло бежиз эмас.

Ҳозир жаҳон аҳолисининг сони жуда тез суръат билан ўсиб бормоқда. Ҳар йили 130 миллион киши туғилади, 53 миллион киши вафот этади. Демак, бир йилда аҳоли 77 миллион, жумладан, бир ойда 6 миллиондан зиёд, бир кунда 200 минг, бир сотда 8 минг, минутига 130 киши, бир секундда 2 кишига кўпаяди.

Монреалдаги халқаро кўргазмада махсус табло ўрнатилган бўлиб, унда ер юзида аҳолининг ўсиб бориши дақиқама-дақиқа қайд этиб турилди. Бу ҳисоблаш машинасига янги туғилган бола овози ёзилган магнитофон улаб қўйилган эди...

Аҳоли сонининг кун сайин кўпайиб бориши нимага олиб келади? — деб кўплар савол беришади. Бора-бора ер юзига одам сиғмай қолиши мумкин-ку?! Ер шарида туғилаётган ҳар бир янги инсон, ҳаво, сув ва тупроқ тозалигининг экологик балансини бузиши сир эмас-ку!

Биз бундай саволларга аввал ҳам жавоб берганмиз. Яна бир марта айтамизки: инсониятнинг ўсиши тўхтовсиз давом этмайди. Барқарорлик, турғунлик рўй беради. У бир мамлакатда олдинроқ, биттасида кейинроқ бўлиши мумкин.

Мамлакатимизда аҳолининг тўхтовсиз ўсиши хусусида ҳам шуни айтиш мумкин. Бизда турли нуқтаи назардан қаралганда ҳам аҳолининг ўсиб бориши мақсадга мувофиқ бўляпти. Агар, американиклар ўзларининг 300 миллион бўлишларини ваҳима ва қўрқинч билан ўйласалар, биз бу сонларни ғурур ва қувонч билан қарши оламиз.

Агар менга қолса, шундай таклиф киритар эдим: Москванинг Большой театри ёнидаги Свердлов майдонига халқимизнинг сонини ва кунлик кўпайишини кўрсатиб турувчи «соат» ўрнатилса. Шунда соатнинг олдида 10 секундча турсак, у 01 рақамни кўрсатарди. Большой театр спектаклидан чиқиб, соатга қараганимизда эса унда рақамларнинг 1000 бўлганини кўрар эдик.

Мамлакатимиз бепоён, ҳаммага иш топилади. Ишлаш ҳуқуқидан ҳамма фойдаланяпти. Шу сабабли, халқимизнинг кўпайишидан ҳаммамиз хурсандмиз. Аҳолининг «зич»лигини эса ишга бориш, ишдан қайтиш пайтларда; автобус ёки метроларда ҳамда ёз мавсумида Ялта пляжидагина ҳис этамиз. Лекин ҳаммамизга ҳам «қуёш остида» жой бемалол топилади.

Бироқ аҳолининг ўсиб бориши ҳаммани ҳам қувонтиравермайди. Мана мисол учун Ҳиндистон аҳолиси яқин икки йил ичида 600 миллионга етади. Лекин улар бу яхлит сонни тантана билан кутиб олмайдилар.

Ҳиндистон ҳукумати туғилиш даражасини пасайтиришга озмунча куч сарфламаётир. Бу эса ўз натижаларини беряпти. Демографлар ҳатто туғилмаган болаларни ҳам санаб чиқмоқдалар. Улар турмуш қураётган ёшларга мана шунақа маслаҳатлар бермоқдалар:

— Биринчи болангизни кечиктирманг, иккинчисига шошилманг, учинчисини яхшилаб ўйлаб кўринг!

Инсоният мангу кўпаявермайди. Вақти келиб, ўлим даражаси билан туғилиш даражаси ўртасида мувозанат ҳосил бўлади. «Бу ҳол жаҳоннинг барча мамлакатларида аҳолининг маданий савияси ортиши натижасида туғилишни назорат қилишни кенгайтириш туфайли юз беради.

1968 йил 91 ёшда вафот этган америкалик ёзувчи Эптон Синклерни В. И. Ленин бундан ярим аср олдин «Сезги социалисти» деб атаган эди. Синклер 1920 йилда чоп этилган «Ҳаёт китоби» (1925 йилда рус тилида нашр этилган) номли асарида қуйидагиларни ёзган эди: «туғилиш устидан назорат ўрнатиш онгнинг буюк ғалабаси бўлади. У оловнинг ва китоб босишнинг кашф этилишига тенгдир.

Туғилиш устидан назорат ўрнатиш аёлларни ва бутун инсониятни табиат берган кўр-кўрона ва онгсиз сермаҳсулликдан озод қилади. Агар биз ўзимизни яратган табиатга қарши бош кўтармаганимизда, у бизни ибтидоий ҳолимизда қолдирган бўларди».

XIX аср бошида ана шундай назорат остида иш кўрган эр-хотинлар қарийб бир процент бўлса, XX аср бошларида улар 8 процентга яқин, асримиз ўртасида эса 25 процентни ташкил этди. Ҳозирги шароитда улар 45 процентга боради. Шундай экан, демак XXI асрнинг бошларида бу юз процентга етиши мумкин.

Шундай қилиб яқин кунлар ичида бизнинг аҳолимиз 250 миллион бўлади. Улардан 111 миллиони Октябрь революциясидан кейин, 121 миллиони эса Улуғ Ватан уруши даҳшатларидан кейинги йилларда туғилган. Бу ўринда мамлакатимиз қайси йилларда яхлит сонларни «босиб ўтганини» белгилаш муҳимдир. XI аср охирида Совет Иттифоқининг ҳозирги территориясида 10 миллионга яқин аҳоли яшаган. 1815 йилга келиб у 50 миллион, 1883 йилда эса 100 миллионга етган.

Келажакда мамлакатимиз аҳолиси янада катта яхлит сонларда таърифланади. Аммо ҳозирги вақтда бу тез ўсиш суръатлари бизга номаълум. Чунки ҳозир кўпчилик оилалар 1—2 фарзанд билан чекланиб қолмоқдалар. Кўпгина хотин-қизларда она бўлиш ҳаваси ўрнини бошқа ижтимоий масалалар эгаллаб оляпти. Бунинг натижасида аёллар ўз олдиларига «Туғиш керакми ёки йўқми?» деган саволларни кўндаланг қўйиб, кўпинча салбий жавоб беряптилар. Бироқ, вақти келиб бошқа эҳтиёжлар фарзанд кўриш эҳтиёжига ўрин бериши мумкин. Бунинг учун маълум шарт-шароит вужудга келади. Ушанда Реберт Рождественскийнинг телевидение орқали сўзлаган нутқининг охирги сўзлари ҳақ бўлиб чиқади:

Инсонга жуда кўп нарса
керакмас,
Уйда кимдир уни
кутиб турса бас!

Русчадан Ж. КАРИМОВ таржимаси.

«Литературная газета»дан.

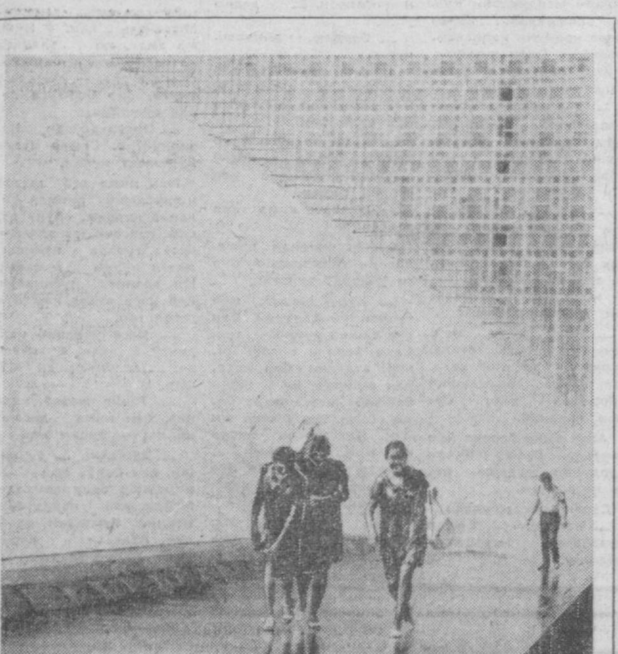

«ФАВВОРА ТОМЧИЛАРИ». Ҳ. Шодиев фотоэтюди.

СОВЕТ АДАБИЁТИ КУНЛАРИ

Иттифоқимизнинг турли бурчакларида шу кунларда совет адабиёти кунлари бўлиб ўтяпти. Уларда Ўзбекистон ёзувчиларининг делегацияси ҳам иштирок этмоқда.

Яқинда Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати, шоир Эркин Воҳидов Тюмень областидан қайтиб келди. У ана шу областда бўлиб ўтган адабиёт тантаналарида иштирок этди. Адабиётшунос Озод Шарафиддинов ва шоир Барот Бойқобиловлар эса Красноярск ўлкасига жўнаб кетишди. Улар бир неча кун давом этадиган совет адабиёти кунларида қатнашадилар, ўлка меҳнаткашлари билан учрашувлар, шеърхонлик кечаларида иштирок этадилар.

⊙ ҚОНУН ҲИМОЯСИГА ОЛИНГАН ҲАЙВОНЛАР

ҚОПЛОН

БУНДАН бир неча йил олдин чегарачилар Кушка шаҳри атрофидаги қоялар орасида адашиб юрган иккита қоплон боласини кўриб қолишди. Вояга етган қоплончаларни ушлаш анча қийин бўлди. Улар қозиқ тишлари ҳамда ўткир тирноқларини ишга солиб, қаттиқ қаршилик кўрсатишди. Қоплонлар тез орада Бадхиз заповеднигига келтирилди.

Дастлабки кунлар қоплончалар овқатга қайрилиб қарашмади. Аммо кейинчалик аста-секин овқат ейишга ўрганишди. Улар асосан янги гўштни хуш кўришарди. Кунларнинг бирида қоплонлардан бири панжаранинг четини кўпориб қочиб кетди. Унинг эркинликда қилган дастлабки иши—қўшни қўрадаги тоғ қўчқори — архарни ғажиб ташлаш бўлди. Шундан кейин ҳайвон қаёққадир ғойиб бўлди. Бир ҳафтадан кўпроқ вақт мобайнида у қорасини кўрсатмади. Кейин қўра четидаги қумда унинг изини кўриб қолишди. Хавфли йиртқични пистирма қўйиб отиб ўлдириш мумкин эди. Аммо бу чиройли ҳайвонни ўлдиришга ҳеч кимнинг кўзи қиймади; уни сақлаб қолишга, тириклайин тутишга қарор қилишди.

Қўрани икки қисмга ажратишди. Бир томонда қочоқнинг ўзини жуда мулойим тутаётган синглисини жойлаштиришди. Иккинчисига эса гўшт илиб қўйишди. Гўштни шундай жойлаштиришдики, қоплон унга теккан заҳотиёқ эшик ёпилиб қолар эди. Қоплон тўрт кун давомида теварак атрофда айланиб, гўштга тегишга ботинмай юрди. Аммо бешинчи куни барибир қопқонга тушди. Ҳозирги кунда бу қоплонлар Ашхобод ҳайвонот боғининг безаги ҳисобланади.

Хўш, йўлбарс ва сиртлоннинг яқин, оддий уй мушугининг узоқ қариндоши бўлган қоплон қандай ҳайвон ўзи? Бу йирик, гўзал ҳайвон узунасига 1,8 метргача етади, оғирлиги эса 100 килограмм ва ундан ортиқ бўлади.

Бизнинг Ватанимизда қоплон кам учрайдиган, ноёб ҳайвондир. Кавказ ва Закавказье, Ўзбекистон ва Туркманистон тоғларида. Узоқ Шарқда онда-сонда учрайди. Қоплонлар уясини кўпинча қоялар орасида, ғорларда ва чангалзор бутазорларда қўйишади.

Қоплон кўпинча кечалари овга чиқади. У сўқмоқ ва сувлоқлар ёнида писиб ётади. Қурбони яқинлашгач, катта-катта сакраб унга ташланади. Қоплон асосан, ёввойи эчкилар, қўйларни, аҳён-аҳёнда чўчқаларни тутиб ейди. Уй ҳайвонларига кам ҳужум қилади.

Қоплон ярадор бўлган ҳамда уни таъқиб қилишган пайтлардагина инсон учун хавфлидир. Кишиларга қоплоннинг тўғридан-тўғри ҳужум ҳоллари жуда кам учрайди.

Қоплон қонун ҳимоясига олинган. У чиройли, ноёб ҳайвон бўлиши билан бир қаторда фойдали ҳамдир. Қоплон биринчи навбатда касал ва кучсиз туёқли ҳайвонларни еб, ўзига хос санитарлик вазифасини бажаради. Бундан ташқари қоплон — бўриларнинг ёвуз душмани ҳисобланади. Одатда қоплон яшайдиган жойларда бўрилар учрамайди.

Андрей КАЛЕЦКИЙ,
биология фанлари кандидати.
(АПН).

⊙ СПОРТ

Шаҳримиздаги спорт маҳорати мактабида ёш спортчиларни тарбиялашга катта эътибор берилмоқда. Бу ерда тажрибали тренерлар қўл остида ёшлар спортнинг кўпгина турлари бўйича шуғулланишяпти.

СУРАТДА: «Меҳнат» кўнгилли спорт жамиятининг тажрибали тренери Владимир Пак гимнастика секциясининг ёш спортчиси Аловиддин Отахонов билан машқ ўтказмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

ЗОНАЛАРАРО ТУРНИРДА

Петрополис шаҳрида ўтаётган зоналараро шахмат турнирининг еттинчи турида мусобақа пешқадами — югославиялик гроссмейстер Любоевич ва оқ доналар билан ўйнаган Тан партиясида дуранг натижа қайд қилинди. Бронштейн Георгиуни мағлубиятга учратди. Савон Мекингга ютқазиб қўйди. Ивков Горт устидан ғалаба қозонди.

Тўрт партия тугалланмай қолди: Керес — Смислов, Полугаевский — Геллер, Портиш — Каган ва Решевский — Хуг учрашувлари ниҳоясига етгани йўқ.

Ҳозирча ёш шахматчилар — 6 очко тўплаган Любоевич ва 5 очко тўплаган Мекинг пешқадамлик қилишмоқда.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

Куба революционери, ўтмишда таниқли боксчи Хиральдо Кордова Кардина хотирасига бағишланган халқаро турнирда иштирок этган совет боксчилари Озодлик оролидан қайтиб келишди. Турнирда иштирок этган тошкентлик Руфат Рисқиев ўз вазн тоифасида биринчи ўринни эгаллади. Айниқса, унинг финал олишувдаги ғалабаси ишонарли бўлди. 75 килограммгача бўлган вазн тоифасидаги биринчилик учун сўнгги олишувда у кубалик кучли боксчи О. Стаблени нокаут билан енгди.

* * *

Москвада ўтаётган от спорти бўйича СССР чемпионатидан яна бир хушхабар келди. Республикамиз вакили А. Азизов мусобақаларнинг тўсиқларини енгиб ўтиш турида Арарат исмли отда кучли олтиликдан ўрин олди.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 7/VIII да **Ой тутилган тунда.**

КИНО

6 АВГУСТДА
ҚИШКИ БИНОДА

Уз хоҳиши билан — «ВОСТОК» (жуфт соатларда), ҲАМЗА номли (тоқ соатларда), «МОСКВА», «СПУТНИК» (кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН» (19.00, 21.00), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (19.00);

Дунё — «КЎКЧА» (кечқурун).

Иродали қиз — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда, кечқурун);

Беҳуда шов-шув — САНЪАТ САРОЙИ (кечқурун);

Яшасин севги! — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (20.45);

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — НАВОИЙ номли (20.00);

ЁЗГИ БИНОДА

Эрамиздан миллион йил аввал — ТЕЛЬМАН номли;

Онтарио бўйидаги саргузаштлар — «РАКЕТА»;

Уз хоҳиши билан — «ФЕСТИВАЛЬ»;

Иродали қиз — «ХИВА»;

Россия салтанатининг тожи — КИРОВ номли.

7 АВГУСТДА
ҚИШКИ БИНОДА

Уз хоҳиши билан — «ВОСТОК» (жуфт соатларда), ҲАМЗА номли, (тоқ соатларда), «МОСКВА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН» (19.00, 21.00), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (10.30, 15.00, 19.00);

Дунё — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун);

Иродали қиз — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун);

Беҳуда шов-шув — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун);

Уч мушкетер — «ЎЗБЕКИСТОН» (10.00, 13.00, 16.00);

Яшасин севги! — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 16.30, 20.45);

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — НАВОИЙ номли (13.40, 20.00).

ЁЗГИ БИНОДА

Эрамиздан миллион йил аввал — ТЕЛЬМАН номли.

Онтарио бўйидаги саргузаштлар — «РАКЕТА».

Уз хоҳиши билан — «ФЕСТИВАЛЬ»;

Иродали қиз — «ХИВА»;

Россия салтанатининг тожи — КИРОВ номли.

ТЕЛЕВИЗОР

6 АВГУСТ
ДУШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 18.00 Ўқувчилар учун. «Костёр». **Тошкент кўрсатади.** 18.30 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 18.35 «Қуёш қизи.». Болалар учун мультфильм. 18.55 Совет Армияси жангчилари учун. «Туркистончиларимиз ҳақида». 19.15 «Ахборот» информацион программаси. **Узбек тилида:** 19.30 Оламда нима гап? 19.50 Ўн минут музика. 20.00 «Ахборот» информацион программаси. 20.20 «Далалардан — дараклар» (рус тилида). 20.40 Рангли телевидение. Лирик концерт. **Москва кўрсатади.** 21.30 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади. Узбек тилида:** 22.00 Телевизион театр. Недялко Иорданов. «Бахтли тасодиф».

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 18.30 Рангли телевидение. От спорти бўйича СССР чемпионати. 19.00 «Мусиқанинг яратилиши». Телевизион фильм. 19.45 Халқ маорифи ҳақида янги қонун. 20.15 Рангли телевидение. «Рустам ҳақида достон». Бадиий фильм. 1-серия. **Тошкент кўрсатади.** 21.30 «Жанговар постда» (рус тилида). **Москва кўрсатади.** 22.00 СССРда Куба республикаси маданият кунлари олдидан. Куба артистларининг концерти. 24.00 Кўрсатувлар программаси. 00.05 Москва кўрсатувларининг охири.

Учинчи программа. Душанба кўрсатади. 18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 Болалар учун фильм. 19.05 Янгиликлар. 19.15 «Кўҳна помешчиклар». Адабий ўқиш. 20.00 Тўққизинчи беш йиллик одимлари. 20.15 Душанба кўрсатувларининг охири.

7 АВГУСТ
СЕШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 12.30 Кўрсатувлар программаси. 12.35 Янгиликлар. 12.45 Ўқувчилар учун. «Костёр». 13.15 Рангли телевидение. «Рустам ҳақида достон». Бадиий фильм. 1-серия. 14.25 Рангли телевидение. Концерт. 14.50 Ҳужжатли фильмлар программаси. 15.50 Лев Оборин чалади. 16.10 «Сизнинг боғингиз». Соҳибкорлар учун телевизион журнал. 16.40 Кўрсатувлар программаси. 16.45 Янгиликлар. 16.55 Ўқувчилар учун. В. Коростилев ва М. Львовский. «Димканинг саргузаштлари». Марказий болалар театрининг спектакли. 17.30 Рангли телевидение. «Таниш оҳанглар». 18.00 Ўқувчилар учун. «Машҳур изқувар». Ленинграддан олиб кўрсатилади. **Тошкент кўрсатади.** 18.30 Кўрсатувлар программаси. 18.35 Телевизион қўғирчоқ театри (ўзбек тилида). **Рус тилида:** 19.05 «Қизча ва фил». Болалар учун мультфильм. 19.25 Халқ контроли экрани. 19.55 «Ахборот» информацион программаси. **Узбек тилида:** 20.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Биз китоблар яратамиз». 20.30 Ўн минут музика. 20.40 «Ахборот» информацион программаси. 21.00 «Пойтахтимиз меҳмонлари». СССР халқ артисти Аҳмад Бобоқулов. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. **Тошкент кўрсатади. Узбек тилида:** 22.30 Қишлоқ хўжалик билимлари телевизион халқ университети. Экономика факультети. 23.00 «Объективда ҳаёт». Кинокўрсатув.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. 10.55 Кўрсатувлар программаси. 11.00 «Римцимци исмли айиқча». Болалар учун мультфильм. 11.40 «Илья Муромец». Бадиий фильм (рус тилида). **Москва кўрсатади.** 18.30 «Китоб жавони». Кўрсатувни ёзувчи С. Баруздин олиб боради. 19.25 Рангли телевидение. «Сизнинг мулоҳазангиз». Музикали программа. 20.00 Донецк области Ватанга рапорт беради. 20.50 Рангли телевидение. «Рустам ҳақида достон». Бадиий фильм. 2-серия. **Тошкент кўрсатади. Узбек тилида:** 22.00 Ҳужжатли фильмлар экрани. **Москва кўрсатади.** 22.30 «Балли, ёшлар». Қурувчи қизлар мусобақаси. 23.45 Спорт кундалиги. 24.00 Кўрсатувлар программаси. 00.05 Москва кўрсатувларининг охири.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 19.00 Тошкент янгиликлари. 19.10 Врач маслаҳати (ўзбек тилида). **Рус тилида:** 19.20 «Тугалланмас Арктика». Кинофильм. 19.40 «Классик балетлардан парчалар». Фильм-концерт. 20.20 Реклама. 20.30 «Қора рицарнинг тугатилиши». Телевизион спектакль.

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА
7 АВГУСТДАН 20 АВГУСТГАЧА
ТЕАТРЛАШТИРИЛГАН

ЭСТРАДА ТОМОШАЛАРИ

(2 бўлим)

Қатнашадилар: Бутуниттифоқ конкурс лауреатлари — «ҚИЗЛАР» вокал чолғу ансамбли, «РУС НАҚШЛАРИ» халқ чолғу эстрада ансамбли ва бошқа ижрочилар.

Томошалар кеч соат 7 да (12 ва 19 августда кундуз соат 1 ва 7 да) **бошланади.**

КОЛЛЕКТИВ БУЛИБ КУРИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билетлар сотилмоқда.

«УЗХЛАДОТОРГМОНТАЖ» трестининг

Тошкентдаги тажриба ремонт-механика заводига

электрообмотчиклар, газ электр пайвандчилар, юк ташувчилар, асбобсозлик ишларини бажариш учун малакали асбобчи-слесарлар, шоферлар, кондиционер установкалари операторлари, токарлар, техника контроли бўлимининг контролерлари, техника хавфсизлиги бўйича инженер, металл конструкциялар ва ускуналар бўйича инженер-конструкторлар

КЕРАК

«ВАГРЕСТ»НИНГ ТОШКЕНТДАГИ ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДА ИШЛОВЧИ КОРХОНАСИГА

бухгалтерияда ишлаш учун ҳисоблаш машиналари операторлари, маркачилар, омбор катта бухгалтери, «Уздорресторан» трестига — бухгалтер-ревизор

КЕРАК

Ўзбекистон ССР Гўшт ва сут саноати министрлиги

МАРКАЗИЙ КОНСТРУКТОРЛИК ЛОЙИҲА-ТЕХНОЛОГИЯ БЮРОСИГА

инженерлар: конструкторлар, механиклар, слесарлар, электр пайвандчилар, токарлар, секретарь-машинисткалар, машинисткалар, бухгалтер

КЕРАК

ТОШКЕНТ ҚОҒОЗ КОМБИНАТИГА

кочегарлар, сантехник — слесарлар, кондиционерлар ва вентиляцияга хизмат қилувчи слесарлар; электромонтерлар, электрослесарлар, навбатчи слесарлар, токарлар, фрезерчилар, электр пайвандчилар, юк ташувчилар, размолчиклар, ғишт терувчилар, дурадгорлар, қоғоз ўровчилар

КЕРАК

Комбинат қошида ётоқхона, ошхона, болалар боғчаси ва болалар яслиси бор.

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КУЧАСИ, 15-УЙ,

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33.02-49 дан 33.02-58 гача, Эълонлар бўлими—33-81-42.

ИНДЕКС 64579. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р—04308. Нашр В—2545.